

Departementene

Strategi

Innovasjon og næringsutvikling på Svalbard

INNHold

01 FORORD	03
02 INNLEDNING OG SAMMENDRAG	04
03 RAMMER OG MÅL FOR SAMFUNN OG NÆRINGSUTVIKLING	14
3.1 Energiforsyning	15
3.2 Boligmarkedet, grunneiendom og skredsikring	16
3.3 Kommunikasjon	21
3.4 Havn og flyplass	22
3.5 Sikkerhet og beredskap	23
04 NÆRINGER I LONGYEARBYEN I DAG	26
4.1 Dagens næringsstruktur	27
4.2 Virkemidler for næringsutvikling på Svalbard	35
4.3 Andre virkemidler som kan ha betydning for lokal verdiskaping	36
05 FREMTIDIG NÆRINGSUTVIKLING PÅ SVALBARD	37
5.1 Et arbeidsliv i endring	38
5.2 Nyskaping og forskningsbasert næringsutvikling	38
5.3 Store Norske sin videre rolle på Svalbard	43
5.4 Sentral beliggenhet for rombasert virksomhet	43
5.5 Et bærekraftig reiseliv	45
5.6 Fiskeri- og sjømatnæring på Svalbard	48
5.7 Kompetanse og testing for økt sikkerhet i arktiske strøk	48

FORORD

Svalbard er med sin geografiske beliggenhet og sine naturgitte kvaliteter en unik del av Norge. Øygruppens arktiske klima og særegne villmarksnatur, sammen med sine høykompetente samfunn med unik infrastruktur på 78 grader nord, gjør Svalbard til et attraktivt sted for forskning og næringsvirksomhet. Næringsutviklingen på øygruppen bør bygge på disse fortrinnene og bidra til at samfunnsutviklingen går i en bærekraftig retning.

Næringsutvikling i Longyearbyen er viktig for å nå målene for Svalbardpolitikken. Denne strategien skal bidra til at det er attraktivt for seriøse virksomheter å drive næringsutvikling på Svalbard på en måte som understøtter disse målene. Opprettholdelsen av det norske samfunnet på øygruppen er et sentralt mål for svalbardpolitikken, og oppnås ikke minst ved at Longyearbyen er et moderne og attraktivt samfunn for familier. Gode rammebetingelser er avgjørende for at det skal være attraktivt å bo og jobbe i Longyearbyen. Longyearbyen skal være et spennende samfunn som har et næringsliv med høy kvalitet.

I Granavolden-plattformen sier vi at Svalbard må videreutvikles gjennom satsing på forskning, reiseliv og annen næringsvirksomhet for å erstatte kullvirksomheten, og at det er viktig å stimulere til innovasjon og nyetableringer. For å få til en god næringsutvikling, må Longyearbyensamfunnet ha gode løsninger for energi, boliger og infrastruktur. Det er imidlertid ikke ønskelig med næringsaktivitet som legger ytterligere press på den begrensede infrastrukturen i Longyearbyen eller på beredskapsaktiviteten. Næringsutviklingen skal skje innenfor rammene av miljøregelverket og de miljømålene som er satt for øygruppen.

I denne strategien presenterer regjeringen målsettinger, rammer, forventninger og tiltak for næringsutviklingen på Svalbard fremover. Hovedformålet er å bidra til de overordnede målene for svalbardpolitikken, gjennom å legge til rette for et robust, kunnskapsintensivt og bærekraftig næringsliv som både kan bidra til verdiskaping og til en positiv samfunnsutvikling i Longyearbyen.

Næringsminister
Torbjørn Røe Isaksen

02

INNLEDNING OG SAMMENDRAG

På bakgrunn av at kullselskapet Store Norske har redusert sin virksomhet og bemanning på Svalbard, er det viktig for regjeringen å legge til rette for at Longyearbyen også fremover skal være et levedyktig lokalsamfunn som er attraktivt for familier. Dette er bakgrunnen for at regjeringen legger fram en strategi for innovasjon og næringsutvikling på Svalbard. Strategien ble varslet i Svalbardmeldingen som ble lagt fram i 2016.

Foto: Marcela Cardenas / nordnorge.com

Mål og rammer

De overordnede målene for svalbardpolitikken har ligget fast gjennom lang tid. De setter rammene for samfunnsutviklingen og dermed også for næringsaktiviteten på øygruppen.

Disse er:

- En konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten.
- Korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd.
- Bevaring av ro og stabilitet i området.
- Bevaring av områdets særegne villmarks-natur.
- Opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen.

Regjeringen ønsker å legge til rette for både eksisterende og ny virksomhet på en måte som understøtter disse målene. Formålet med denne strategien er å legge til rette for at det skal være attraktivt for norske virksomheter å drive næringsutvikling i Longyearbyen.

Gode og stabile rammebetingelser er nødvendig for at det skal være attraktivt å ha virksomhet på Svalbard og avgjørende for at virksomhetene skal lykkes med sine forretningsplaner. Et viktig vilkår for næringslivets konkurransedyktighet er stabil tilgang på kompetent arbeidskraft. Det krever at Longyearbyen som lokalsamfunn har en kvalitet, bredde og variasjon som gjør det attraktivt og trygt å bo og jobbe der.

Det er naturlig at ny næringsaktivitet på Svalbard i betydelig grad skjer innenfor næringer som drar nytte av Svalbards særegne natur eller beliggenhet. Det er ønskelig at nye arbeidsplasser er stabile, helårige og bedriftsøkonomisk lønnsomme. Næringsutvikling og ny aktivitet på

Svalbard må samtidig skje innenfor miljøregulverket og miljømålene som gjelder for Svalbard. Ny og utvidet næringsvirksomhet vil i hovedsak ha sitt utgangspunkt i Longyearbyen. Dette gjelder også næringsvirksomhet som reiseliv, hvor selve aktivitetstilbudet kan foregå andre steder på Svalbard selv om basen er i Longyearbyen. Regjeringen ønsker ikke å legge til rette for en vekst som raskt utløser behov for store investeringer i ny infrastruktur eller som utfordrer miljømålene.

Målet om opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen oppfylles gjennom Longyearbyensamfunnet. Longyearbyen skal også i fremtiden være et levedyktig lokalsamfunn som er attraktivt for familier. Kulldriften, gjennom Store Norske Spitsbergen Kulkompani, har tradisjonelt vært en viktig bærebjelke for dette samfunnet. På grunn av en krevende markedssituasjon for kull ble kulldriften trappet ned, og i 2017 ble det innført driftshvile i Svea og Lunckefjell. I 2018 sluttet Stortinget seg til regjeringens forslag om å avvikle driften her og starte opprydding i området. Samtidig har det vokst frem en gradvis bredere næringsstruktur i Longyearbyen, som har gjort samfunnet mindre avhengig av kullvirksomheten, spesielt med tanke på sysselsetting.

Det har vært nedgang i andelen av de sysselsatte som arbeider innenfor bergverk, og økning i andelen som arbeider i virksomheter innenfor reiseliv, kultur og forskning. I tillegg har andre sektorer betydelig sysselsetting på Svalbard, slik som bygg- og anleggsnæringen, tjenestenæringer og offentlig virksomhet. Befolkningen og sysselsettingen har økt i Longyearbyen og Ny-Ålesund de siste ti årene.¹ Samtidig har det vært en markant nedgang i andelen nordmenn

¹ SSB. (2019). Befolkningen på Svalbard. Hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/befsvabard>.

sammenlignet med utenlandske statsborgere som bor og arbeider i Longyearbyen. Befolkningsvekst gir press på infrastruktur og tjenestetilbudet, og det er derfor ikke et mål om at befolkningen skal vokse ytterligere.

Energi

Tilgang på energi er viktig for all aktivitet og tilstedeværelse på Svalbard. Longyearbyens kullfyrte energiverk forsyner Longyearbyen med elektrisitet og fjernvarme. I forbindelse med Svalbardmeldingen fra 2016 ba Stortinget regjeringen om å utrede mulighetene for fremtidig energiforsyning på Svalbard og saken ble gitt nærmere omtale i Prop. 129 S (2016-2017). En første mulighetsstudie av alternative energiløsninger ble lagt fram 5. juli 2018. Studien vil bli fulgt opp med grundigere vurderinger av bl.a. samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvirkninger. Andre alternativer eller kombinasjoner av løsninger for fremtidig energiforsyning på Svalbard enn de som er vurdert i mulighetsstudien vil også bli undersøkt. Regjeringen legger til grunn at den fremtidige energiforsyningen må være sikker, kostnads-effektiv og bærekraftig.

Bolig

For å sikre at Longyearbyen skal ha et stabilt norsk familiesamfunn, er det nødvendig å legge til rette for at folk kjenner seg trygge og at boligene har en akseptabel standard. Det er utfordringer med boligsituasjonen i Longyearbyen. Dette skyldes blant annet økt omfang av skredutsatte områder som følge av klimaendringer og at boligmassen som ligger innenfor disse områdene bør fraflyttes. Ansatte i offentlig sektor tilbys vanligvis bolig fra sin arbeidsgiver som en del av ansettelsesbetingelsene, mens privat næringsliv normalt ikke har tilsvarende ordninger. Regjeringen er opptatt av en effektiv og helhetlig boligforvaltning som sikrer ivaretagelse av svalbardpolitiske hensyn. Regjeringen vil derfor gå gjennom den boligmassen som staten og andre offentlige myndigheter besitter for å se hvordan man kan sikre en helhetlig boligforvaltning tilpasset den ønskede utviklingen i Longyearbyen.

Kommunikasjon

Grunnleggende infrastruktur, som sikre og robuste nett for kommunikasjon, er viktig for alle som driver næringsaktivitet på Svalbard. Fiberkabelen som forbinder Longyearbyen med fastlandet ble etablert i 2004 og utgjør i dag hovedkommunikasjonsforbindelsen mellom Svalbard og omverdenen. Kabelen har blitt en forutsetning for sikker og effektiv drift av samfunnet i Longyearbyen. Utover fiberkabelen som sikrer kommunikasjon til og fra Longyearbyen, har eksisterende systemer som tilbyr kommunikasjon, som satelittkommunikasjon, i området rundt Svalbard begrenset ytelse og kapasitet.

For å bidra til å løse kommunikasjonsutfordringene i nord besluttet regjeringen i juni 2019 å gi tilsagn om kapital til Space Norway AS, for å sette selskapet i stand til å realisere et prosjekt basert på to satellitter som skal gi bredbåndsdekning i Arktis. Space Norway planlegger å få skutt opp satellittene i slutten av 2022.

Havn og flyplass

Havn og flyplass er sentrale for å legge til rette for transport til og fra Svalbard. Skipstrafikken rundt Svalbard består hovedsakelig av fiskefartøy, cruise- og godstrafikk og noe forskningsrelatert skipsfart. Regjeringen legger gjennom Nasjonal transportplan 2018–2029 opp til å utbedre havnestrukturen i Longyearbyen i første del av planperioden. Dette er kostnadsberegnet til om lag 300 mill. kroner.

Sikkerhet og beredskap

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene og forhindre ulykker og skadelige utslipp er det viktig at skipsfarten opererer med høye sikkerhets- og miljøstandarder. Regjeringen har som mål at befolkningen skal oppleve stor grad av trygghet for liv, helse og materielle verdier. Svalbards geografiske beliggenhet, store avstander og krevende klima gir særskilte utfordringer på samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet. Regjeringen vil blant annet vurdere de beredskaps- og sikkerhetsmessige

Svalbard Globale frøhvelv er verdens største sikkerhetslager for frø. Foto: Renato Granieri / nordnorge.com

utfordringene som oppstår ved økt skipstrafikk ved Svalbard, i første rekke cruisevirksomhet, og vurdere ulike tiltak.

Fremtidig næringsutvikling

Arbeidsliv

Én av endringene av arbeidslivet har vært et større innslag av ad-hoc- og sesongbaserte aktører i markedet i Longyearbyen. Mange er

ikke en del av det organiserte arbeidslivet og forholder seg heller ikke til næringens egne retningslinjer. Det kan medføre forskjeller i arbeidsvilkårene de ansatte i næringen har. Regjeringen forventer at næringsaktørene i Longyearbyen legger til rette for trygge og stabile arbeidsvilkår for sine ansatte. Regjeringen vil målrette innsatsen med å føre tilsyn med at virksomhetene på Svalbard opererer innenfor seriøse standarder og vurdere om flere lover

og regler som gjelder på fastlandet bør gjøres gjeldende på Svalbard for å sikre et seriøst og velfungerende arbeidsliv.

Nyskapning

Regjeringen ønsker å bidra til et mer innovativt, kunnskapsintensivt og diversifisert næringsliv i Longyearbyen. På fastlandet finnes det regionale virkemidler for næringsutvikling i Forskningsrådet og Innovasjon Norge som ikke er tilgjengelig på Svalbard. Regjeringen ønsker å legge til rette for at Innovasjon Norge og Forskningsrådet skal kunne støtte prosjekter på Svalbard etter modell av de regionalpolitiske virkemidlene.

På grunn av sin beliggenhet med isolerte samfunn og arktisk klima, pekes Longyearbyen på som et egnet sted for testing av nye, bærekraftige løsninger. Det foregår i dag allerede utstrakt grad av testaktiviteter på øygruppen. Forskning og testaktiviteter på teknologiske og bærekraftige løsninger kan bidra til lokale arbeidsplasser og til lokal verdiskaping. Samtidig kan det resultere i nye og forbedrede løsninger som både er nyttige for Svalbard og som kan ha et globalt marked. Regjeringen ønsker å tilrettelegge for at norske næringsaktører, både lokalisert i Longyearbyen og på fastlandet, utnytter potensialet Svalbard gir for testing av nye og bærekraftige løsninger. Regjeringen vil gi Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva i oppdrag å vurdere hvordan eksisterende virkemidler, inkludert infrastruktur, kan bidra til å understøtte Svalbards potensial som testarena innenfor rammene av norsk svalbardpolitikk.

Store Norske

Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK) har kullgruvedrift på Svalbard som hovedvirksomhet. I tillegg driver selskapet boligvirksomhet, et gruvemuseum og logistikk-tjenester på Svalbard. SNSK er videre ansvarlig for oppryddingen av den tidligere kullvirksomheten i Svea og Lunckefjell. Regjeringen har nylig

besluttet at statens mål som eier i SNSK er å bidra til at kraftverket i Longyearbyen har tilgang på stabil kullforsyning gjennom drift av Gruve 7, og at selskapet ved forvaltning og utvikling av egen boligmasse i Longyearbyen bidrar til å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Dagens aktiviteter innenfor logistikk og turisme (Gruve 3 og Isfjord Radio) kan eventuelt videreutvikles, så lenge det understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Nærings- og fiskeridepartementet skal vurdere konsernets boligvirksomhet nærmere, herunder også andre organiseringsmodeller som ivaretar svalbardpolitiske hensyn. SNSKs avtale med Nærings- og fiskeridepartementet om forvaltning av sentraler deler av den statlig eide grunnen avsluttes.

Romvirksomhet

Med en ideell geografisk plassering for utforskning av atmosfæren og nedlesning av satellitt-data har Svalbard et konkurransefortrinn for enkelte typer romvirksomhet. Det er grunn til å tro at den internasjonale interessen for bruk av rominfrastrukturen på Svalbard vil fortsette å øke. Regjeringen vil legge til rette for at norske aktører innenfor romvirksomheten kan utnytte konkurransefortrinnene som Svalbards beliggenhet og egenskaper gir innenfor romrelatert forskning, innovasjon og næringsutvikling.

Reiseliv

Reiseliv er en av basisnæringene på Svalbard. Næringen må utvikles i tråd med de svalbardpolitiske målene. Reiselivsaktiviteten på Svalbard er preget av sesongvariasjoner. For at reiselivsnæringen skal bidra til å nå de svalbardpolitiske målene må utviklingen gå i en bærekraftig retning. Det er ønskelig å utnytte den eksisterende kapasiteten på overnattings-tilbud bedre gjennom året. For å lykkes med det må det utvikles attraktive tilbud som tiltrekker seg besøkende utenfor høysesong. Dette kan også føre til at flere av arbeidsplassene i reiselivsnæringen blir helårige.

Miljøet på Svalbard er sårbart, og klimaendringene utgjør en stor og økende trussel mot mange arter og økosystemer. Dette må både reiselivet og annen ferdsel ta hensyn til. De høye miljømålene og miljølovgivningen for Svalbard vil fortsatt være rammer for utviklingen av reiselivet. Innenfor disse rammene vil regjeringen bidra til at reiselivsnæringen, og utviklingen av denne, skal ha best mulige rammebetingelser for å sikre et stabilt norsk samfunn på Svalbard.

Regjeringen vil gjennomgå utviklingen av reiselivsaktiviteten, og vurdere konsekvensene for de overordnede målene i svalbardpolitikken, herunder de beredskaps- og sikkerhetsmessige utfordringene som oppstår ved økt aktivitet på Svalbard. Regjeringen vil sette Visit Svalbard bedre i stand til å gjennomføre aktiviteter som bidrar til en utvikling av reiselivsnæringen innenfor rammene av målene i svalbardpolitikken.

Fiskeindustri

Det har tradisjonelt ikke vært kommersiell landing og mottak av fisk og sjømat på Svalbard. Sjømaten som har vært omsatt har derfor i hovedsak kommet fra fastlandet. Regjeringen vil ikke iverksette særskilte tiltak for fiskeindustri på Svalbard, utover å sørge for klare og forutsigbare rammevilkår for fiskerivirksomheten.

Sikkerhet i Arktis

Test av utstyr som skal benyttes av skip i operasjoner i polare områder foregår normalt i testlaboratorier. Erfaring tilsier at det er viktig å teste utstyret i praksis, og Svalbards sentrale plassering i Arktis gjør at området tidvis benyttes til testing av utstyr, teknologi og prosedyrer. Gjennomføring av samhandlingsøvelser med ulike offentlige instanser og private aktører gir også store muligheter for læring og bedring av sjøsikkerhet i polare farvann. Regjeringen vil vurdere behov for bedre tilrettelegging for testing av skipsutstyr og for samhandlingsøvelser for operasjon av skip i polare farvann, inkludert søk- og redningsoperasjoner. Muligheten for å koble slik tilrettelegging opp mot aktiviteten som foregår ved Arctic Safety Center skal inngå i vurderingen.

Innspill til strategien

Nærings- og fiskeridepartementet har mottatt og vurdert en rekke muntlige og skriftlige innspill til arbeidet med strategien. Det har vært avholdt innspillsmøte og vært flere besøk til Longyearbyen. I tillegg har Innovasjon Norge innhentet innspill og vurderinger fra ulike aktører som grunnlag for en gjennomgang av potensialet for næringsutvikling på Svalbard på lengre sikt. Gjennom arbeidet har Innovasjon Norge involvert lokale aktører som Longyearbyen lokalstyre og Svalbard næringsforening, næringsliv og academia på Svalbard, sentrale myndigheter og næringsaktører på fastlandet.

Mange er opptatt av boligsituasjonen i Longyearbyen og peker på at det må være mulig for næringslivet å skaffe sine ansatte et sted å bo og at boligene må ha god kvalitet. I tillegg til at det offentlige beslaglegger mange av boligene, har flere pekt på at profesjonell utleie av boliger gjennom Airbnb har bidratt til knapphet på ledige boliger for langtidsleie. Det er et problem at en fjerdedel av boligmassen er skredutsatt.

Flere tar opp behovet for en stabil og sikker energiforsyning. Ønsket om å kople ny energiløsning mot arbeidet med forskning, utprøving og næringsutvikling har vært spilt inn fra flere aktører.

Det har kommet innspill om å utnytte potensialet Svalbard har som testarena for nye og bærekraftige løsninger, og utvikle Longyearbyen som et smartsamfunn.

Mange tar opp behovet for videreutvikling av reiselivsnæringen i en bærekraftig retning. Det pekes også på behovet for å skape mer helårige arbeidsplasser i næringen. Det har kommet flere forslag om å utvikle nærturismen i Longyearbyen, som nye stier, aktivitetstraseer, etablering av besøkssentre og attraksjoner. Det har kommet forslag om å styrke koblingen mellom forskning og næringsliv og utvikle bedre insentiver for næringsrettet forskning. Noen foreslår også å styrke utdanning i arktiske

Vandring i isgrotte under Larsbreen, Spitsbergen, Svalbard. Foto: Renato Granieri / visitnorway.com

Spisshusene i Longyearbyen ble bygget i 1976. Foto: Frank Andreassen / nordnorge.com

teknologifag ved UNIS. Flere peker på behovet for å realisere nytt byggetrinn for Forskningsparken og mer forskningsbasert næringsutvikling, blant annet gjennom etablering av næringsrettede laboratorier.

Det har kommet ønsker om økt aktivitet innenfor romvirksomhet for å skape flere høyteknologiske arbeidsplasser på Svalbard. Det har kommet innspill om at Longyearbyens posisjon som beredskapsknutepunkt bør styrkes på grunn av økt skipsaktivitet.

Tilgjengeligheten med fly er nevnt av flere som en viktig faktor, spesielt for reiselivsnæringen. God havnekapasitet trekkes fram som en forutsetning for næringsaktivitet. Det har også kommet innspill om økt satsing på marine ressurser på Svalbard.

Innspillene viser et stort engasjement for videre utvikling av Svalbardsamfunnet i bærekraftig retning og utgjør et viktig grunnlag for utarbeidelsen av strategien.

03

RAMMER OG MÅL FOR SAMFUNN OG NÆRINGSUTVIKLING

Det er en rekke rammebetingelser som bestemmer handlingsrommet for næringsaktivitet på Svalbard. Dette inkluderer rammer gitt av den vedtatte svalbardpolitikken, regelverk, energisituasjonen, tilgjengelig boligmasse og infrastruktur.

Foto: Jarle Roessland / nordnorge.com

De overordnede målene for svalbardpolitikken fremgår av Svalbardmeldingen (Meld. St. 32 2015-2016). Denne meldingen setter rammene for samfunnsutviklingen og dermed også for næringsaktiviteten på øygruppen.

De overordnede målene for svalbardpolitikken er:

- En konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten.
- Korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd.
- Bevaring av ro og stabilitet i området.
- Bevaring av områdets særegne villmarksnatur.
- Opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen.

Svalbardpolitikken skal være preget av kontinuitet og forutsigbarhet. Det bidrar til trygghet for befolkningen og til stabilitet og forutsigbarhet i regionen.

Næringsaktivitet som skaper stabile norske arbeidsplasser er et viktig virkemiddel for å opprettholde det norske familiesamfunnet i Longyearbyen. Regjeringen ønsker et fortsatt sterkt norsk nærvær på øygruppen, og vil derfor legge til rette for at utviklingen av Longyearbysamfunnet er i tråd med dette. Longyearbyen må ha en hensiktsmessig infrastruktur til å håndtere næringsutviklingen. Kapasiteten på energiforsyning, boligsituasjonen og samferdselsstruktur som vei, havn og flyplass setter rammer for næringsaktiviteten i byen.

Regjeringen ønsker å legge til rette for både eksisterende og ny virksomhet.

Premissene for næringsutviklingen gis av Svalbardmeldingen:

- Det er naturlig at ny næringsaktivitet på Svalbard skjer innenfor næringer som

drar nytte av Svalbards særegne natur eller beliggenhet.

- Det er ønskelig at arbeidsplassene er stabile, helårige og lønnsomme.
- Næringsutvikling og ny aktivitet på Svalbard må skje innenfor miljøregelverket og miljømålene som gjelder for Svalbard.
- Ny og utvidet næringsvirksomhet vil utgå fra Longyearbyen. Dette gjelder også næringsvirksomhet som reiseliv, hvor selve aktiviteten kan foregå andre steder på Svalbard selv om basen er i Longyearbyen.
- Det er ikke et mål at samfunnet skal vokse utover dagens nivå, og regjeringen ønsker ikke å legge til rette for en vekst som raskt utløser behov for store investeringer i ny infrastruktur.

3.1 Energiforsyning

Forsyningssikkerhet for energi er grunnleggende for alle samfunnsfunksjoner. Longyearbyen har i dag et kullfyrt energiverk som forsyner byen med elektrisitet og fjernvarme. Reserveløsninger er basert på diesel. Longyearbyen er ikke knyttet sammen med et større energisystem og er derfor spesielt sårbar ved avbrudd i energiforsyningen. Tilgang på energi er kritisk også for annen grunnleggende infrastruktur.

Store Norske leverer kull til energiverket fra Gruve 7. Basert på resterende kullreserver er det anslått at Gruve 7 har en forventet levetid, gitt to skift, på om lag ti år. Store Norske er i gang med å gjøre oppdaterte vurderinger av dette. I perioden 2012-2015 har de årlige CO₂-utslippene fra kullkraftverket vært i størrelsesorden 50 000-65 000 tonn, noe som tilsvarer om lag 0,1 prosent av fastlandsutslippene

i Norge. Et renseanlegg for utslipp av svovel, NOx og støv fra energiverket ble ferdigstilt i 2016. Kullkraftverket vil imidlertid fortsatt ha høye utslipp av CO₂ i forhold til mengden energi kraftverket produserer.

I forbindelse med Svalbardmeldingen ba Stortinget regjeringen om å utrede mulighetene for fremtidig energiforsyning på Svalbard, basert på bærekraftige og fornybare løsninger.

Veien videre

En forutsigbar energiforsyning er avgjørende både for fremtidig næringsvirksomhet og for den videre samfunnsutviklingen i Longyearbyen. I 2019 ble det bevilget 19 mill. kroner over Svalbardbudsjettet som statlig tilskudd til Longyearbyen lokalstyre for å dekke halvparten av utgiftene til nytt reservekraftverk i Longyearbyen. Longyearbyen lokalstyre har vedtatt å bygge et nytt reservekraftverk som etter planen skal settes i drift i løpet av første halvår 2020. Energiverket som forsyner Longyearbyen med strøm og fjernvarme ble satt i drift i 1983 og begynner å bære preg av den høye alderen. Vedlikeholdskostnader og risiko for avbrudd har økt i de senere årene. Samtidig har energi-behovet i Longyearbyen økt. Justis- og bered-skapsdepartementet har bedt Longyearbyen lokalstyre om en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) av forsyningssikkerheten i Longyearbyen. ROS-analysen skal leveres ved utgangen av 2019 og vil kunne inngå i vurderingen av hvor lenge det sikkerhets- og kostnadsmessig er forsvarlig å videreføre dagens energiverk.

En første mulighetsstudie knyttet til fremtidig energiforsyning ble lagt fram 5. juli 2018. Studien vil bli fulgt opp med grundigere vurderinger av bl.a. samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvirkninger. Andre alternativer eller kombinasjoner av løsninger for fremtidig energiforsyning på Svalbard enn de som er omfattet av mulighetsstudien vil også bli undersøkt. Utredningen må ses i sammenheng

med tilstandsutviklingen i den eksisterende energiforsyningen, samt andre aktuelle infrastrukturtiltak på Svalbard som kan påvirke lønnsomheten til nye alternative energiløsninger. Kunnskap om de lokale forholdene på Svalbard er viktig, og Lokalstyret vil bli involvert i det videre arbeidet.

Regjeringen legger til grunn at den fremtidige energiforsyningen må gi en forsvarlig forsynings-sikkerhet for Svalbard. Energiløsningen som velges for området bør videre være bærekraftig og kostnadseffektiv.

3.2 Boligmarkedet, grunneiendom og skredsikring

Foruten grunn, så eier staten en del boligmasse i Longyearbyen gjennom Statsbygg og Store Norskes datterselskap Store Norske Boliger (SNB). Sammen med andre offentlige myndigheter som Longyearbyen lokalstyre og UNIS, utgjør det offentliges boligandel ca. 60 prosent av samlet boligmasse. De resterende 40 prosent eies av private selskaper og personer.

Mye av boligmassen i Longyearbyen er gammel og har vært tilpasset tiden da byen var et gruvesamfunn. De siste tiårene har det skjedd en gradvis endring i næringsstrukturen i Longyearbyen som har påvirket behovet og etterspørselen etter ulike typer boliger.

Boligmarkedet i Longyearbyen er annerledes enn på fastlandet. En stor andel av de som flytter til Svalbard, har bare tenkt å bli noen få år. Det innebærer at mange ønsker å leie bolig de årene de bor på Svalbard, noe som fører til stor etterspørsel etter utleieleiligheter.

På Svalbard er det vanlig at arbeidsgiver tilbyr bolig til sine ansatte som en del av ansettelses-forholdet. For statlige virksomheter leies det i

I boligfeltet i Gruvedalen har Statsbygg satt opp nye bygg i 2018 og 2019. Foto: Adobe Stock.

hovedsak boliger gjennom statens tilbyder som er Statsbygg. Andre offentlige virksomheter, som UNIS og Longyearbyen lokalstyre, har egne boliger som de tilbyr sine ansatte. Enkelte private selskaper har også egne boliger, men mesteparten av det private næringslivet leier boliger fra det private markedet og SNB. Siden det ikke finnes noen alternative steder å bo hvis man skal jobbe på Svalbard, vil økt aktivitet resultere i økt etterspørsel og høyere priser på utleieboliger i Longyearbyen.

Longyearbyen lokalstyre la 4. juli 2019 fram en utredning av boligbehovet for Longyearbyen. Den viser at over 60 prosent av boligene er i offentlig eie og at rundt 20 prosent av boligmassen eies av private bedrifter som leier ut til egne ansatte. Det private eie- og leiemarkedet utgjør i underkant av 20 prosent av boligmassen, som totalt består av 1277 boenheter. Lokalstyret

anser at det er behov for 125 nye boenheter gitt at befolkningen i Longyearbyen ikke øker fra nivået i 2019. Dersom befolkningsveksten fortsetter som den har gjort de siste årene anslår lokalstyret at det er behov for 215 nye boliger fram mot 2026. De største utfordringene i boligmarkedet har de som ikke får tilbud om bolig i arbeidsforholdet. Det antas at hoveddelen av disse jobber i reiselivet, avledet virksomhet fra reiselivet eller i små bedrifter.

Økt skredfare som følge av klimaendringer fører også til at deler av boligmassen i Longyearbyen ligger innenfor skredutsatte områder. På sikt løses dette både med skredsikring og gjennom fraflytting og sanering. Dette har ført til at antallet boliger på markedet er redusert samtidig som det er begrenset areal utenfor skredsonene for bygging av nye boliger. Tilgang på boliger av god kvalitet i skredsikre områder er av stor

betydning for om Longyearbyen også fremover skal kunne tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft. For å bidra til at folk skal føle seg trygge i Longyearbyen, arbeider regjeringen med å få sikret skredutsatte områder, i tillegg til bygging av nye boliger (se boks side20).

En annen utfordring som har dukket opp innenfor det private leiemarkedet de siste årene er korttidsutleie til turister gjennom plattformer som Airbnb. Dette har ført til at enkelte boligeiere i det private markedet har sett det som mer lønnsomt med profesjonell korttidsutleie enn å leie ut på langsiktige kontrakter. Dette har bidratt til at det samlede boligtilbudet til privat næringsliv er blitt presset ytterligere.

For å understøtte de svalbardpolitiske målene, og ønsket om et robust norsk familiesamfunn, er det ønskelig med et tilstrekkelig tilbud av utleieboliger av tilfredsstillende kvalitet og størrelse. Tilbud om trygge og gode boliger for arbeidssøkere som en del av et ansettelsesforhold vil legge grunnlaget for å rekruttere kvalifisert arbeidskraft til Longyearbyen. Mange selskaper ønsker imidlertid ikke å binde opp kapital i boliger.

Veien videre

Grunnforvaltning

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet eier 99,5 prosent av all grunn på Svalbard. I 2015, da staten kjøpte grunnen i Longyearbyen av Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK), inngikk staten en leie- og forvaltningsavtale med SNSK. Denne avtalen innebar blant annet at sentrale deler av den statlig eide grunnen på Svalbard skulle forvaltes av SNSK. Som tidligere grunneier hadde SNSK gode forutsetninger for å forvalte grunnen på vegne av staten på en god måte. Erfaringene de siste årene har også vist at dette var en hensiktsmessig beslutning. Som statens forvalter av sentrale deler av statlig grunn på Svalbard har SNSK blant annet sørget for at de som eier bygninger på Svalbard har

grunnleieavtaler med staten, de har fakturert leie for grunnen av leietakere, samt vært tilstede på øygruppen for direkte kontakt med leietakere av grunn og offentlige instanser.

Alle avgjørelser om bruk av statlig eid grunn på Svalbard har imidlertid, så lenge staten har eid grunnen, ligget hos staten ved Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).

Det var klart, også da leie- og forvaltningsavtalen ble inngått i 2015, at avtalen skulle gjennomgås og revurderes på sikt. Det er nå besluttet at avtalen med SNSK skal avsluttes, og at NFD selv skal forvalte all statlig eid grunn på Svalbard. De nye grunnforvalterne skal ha fast tilholdssted i Longyearbyen og være ansatt direkte i NFD. Planen er at de nye grunnforvalterne skal starte arbeidet i april 2020. Både oppstartdato og ny organisering er avhengig av Stortingets samtykke.

Boligmarkedet og skredsikring

Tilgang til trygge boliger er en sentral forutsetning for det familiesamfunnet som er ønskelig i Longyearbyen og for både offentlige arbeidsplasser og privat næringsliv. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har fra 2017 arbeidet med sikring av Longyearbyen mot snøskred. Det er bevilget 45 mill. kroner i 2019 til sikrings tiltak i Longyearbyen. Sikringsarbeidet mot skred og flom vil måtte pågå i noen år framover for å kunne gi tilfredsstillende sikkerhet i sentrumsområdene i Longyearbyen.

Regjeringen legger også til rette for økt kunnskap om skredfaren på Svalbard. NVE ledet en bredt sammensatt ekspertgruppe som i 2018 la frem nye skredvurderinger. Gruppen vurderte skredfaren i området der det gikk store skred i 2015 og 2017 under Sukkertoppen (Lia). Den nye farevurderingen viste at skredfaren er vesentlig større enn det kartleggingen fra 2016 viste. Det ble klart at flere boliger i Lia ikke lar seg sikre med fysiske tiltak som voller, skjermer eller lignende.

Frem til skredsikringstiltak og nye boliger er

på plass, er de viktigste tiltakene varsling og evakuering. Fra 2016 har NVE gjennomført regional snøskredvarsling for regionen Nordenskiöld Land. I tillegg er det etablert lokal snøskredvarsling for Longyearbyen.

Sysselmannen, i rollen som politimester, er den som tar beslutningen om evakuering ved snøskredfare, basert på faglige råd fra NVE. Sysselmannen på Svalbard, NVE og Longyearbyen lokalstyre samarbeider om hvordan flom- og skredskader kan forebygges på Svalbard.

Det er nødvendig å se nærmere på arealbruk og tilgjengelig boligmasse i Longyearbyen. Mye av boligmassen i Longyearbyen er gammel og ble bygget da byen var et stort gruvesamfunn. Begrenset tilgjengelighet av boliger og høye priser kan være et hinder for etablering av privat næringsliv. Samtidig har antallet innbyggere i Longyearbyen økt etter at Store Norske reduserte sin virksomhet. Kraft- og vannforsyningen i Longyearbyen er allerede i dag under stort press, og det er ikke ønskelig å legge til rette for en utvikling som utløser behov for ytterligere investeringer i slike infrastrukturtiltak. Både begrensningene i tilgjengelig og trygt areal, kombinert med dimensjoneringen av kraft- og vannforsyning, tilsier at utviklingen i Longyearbyen fremover i hovedsak må bestå av å transformere gammel boligmasse til nye og mer effektive bygg, samt fortette i eksisterende trygge arealer.

Regjeringen er opptatt av hvordan innretningen av boligmarkedet kan gjøre Longyearbyen til et robust lokalsamfunn. Regjeringen vil vurdere hvordan man kan forvalte den offentlige boligmassen i Longyearbyen på en mer helhetlig måte. Sammen med den betydelige satsningen på skredsikringstiltak, bidrar dette til å gjøre Longyearbyen til et sted som skal oppfattes trygt og attraktivt å bosette seg i.

Forutsigbarhet er viktig for næringslivet. Næringslivet må vite at det finnes trygge steder å bo dersom de skal investere og ansette flere. Tilgjengelige leiligheter for langtidsleie vil kunne

gjøre det enklere for næringslivet å utvikle seg videre. En økning av korttidsutleie vil få konsekvenser for tilgangen til boliger for folk som skal arbeide i Longyearbyen. For å bidra til bedre bomiljøer og forhindre den mest intense korttidsutleievirksomheten i boligmarkedet, ble det i 2019 vedtatt å regulere korttidsutleie i eierseksjonssameier. Endringene trer i kraft 1. januar 2020. Med korttidsutleie menes her leieforhold som varer mindre enn 30 dager sammenhengende. Lovendringen innebærer at det som hovedregel blir et tak på 90 døgn i året for korttidsutleie i eierseksjonssameier. En hensikt er å hindre den mest intense korttidsutleievirksomheten, blant annet gjennom profesjonelle aktører som bruker boligmarkedet til å drive "leilighetshoteller". Airbnb er eksempel på en plattform som tilrettelegger for korttidsutleie. Selv om det ikke er formålet med lovforslaget, kan den nye reguleringen også bidra til å begrense knapphet på boliger til langtidsutleie i Longyearbyen.

For å få bedre oversikt over omfanget av Airbnb i Longyearbyen har Longyearbyen lokalstyre sammen med Visit Svalbard bestilt en kartlegging fra monitoreringstjenesten AirDNA. Dette gir bedre oversikt over hvor stor andel av boligmassen som leies ut til turister, men også bedre oversikt over hvor mange som besøker Longyearbyen og antall overnattinger. Tidligere har en kun hatt oversikt over overnattinger hos de kommersielle aktørene.

Regjeringen sendte i mai 2019 på høring forslag til endringer i plan- og bygningsloven. Det foreslås ingen lovendringer om korttidsutleie, men det gis signal om at regjeringen vil vurdere å foreslå forskriftsendringer om dette. Formålet vil være å tydeliggjøre når korttidsutleie av bolig er så intensiv at bruken endres slik at den får karakter av å være hotell drift, slik at korttidsutleien krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven.

På Svalbard er plan- og bygningslovgivningen innført delvis gjennom en egen byggeforskrift

for Longyearbyen. Gjennom denne er byggesaksbestemmelsene i plan- og bygningsloven i hovedsak gitt anvendelse for Longyearbyen arealplanområde. Det er imidlertid også egne bestemmelser om arealplanlegging for Svalbard i svalbardmiljøloven.

En klargjøring av reglene om korttidsutleie kan gjøre det enklere både for fastlandskommunene og Longyearbyen lokalstyre å ha bedre kontroll og oversikt over bruken av boligmassen.

Regjeringen vil vurdere hvorvidt det er behov for egne presiseringer i regelverket som gjelder for Svalbard i dag knyttet til korttidsutleie.

Regjeringen vil

- Vurdere hvordan man kan sikre en helhetlig forvaltning av den offentlige boligmassen i Longyearbyen som støtter opp om de svalbardpolitiske målene.

Dette er tidligere besluttet om boliger

- Statsbygg skal bygge 60 nye boliger i Gruvedalen i Longyearbyen. Boligene vil stå ferdig i 2019 og bestå av 3-, 4- og 5-roms leiligheter fordelt på seks bygg. Det er til sammen bevilget 361 mill. kroner til prosjektet.
- Longyearbyen lokalstyre har fått 20 mill. kroner til å dekke utgifter til infrastruktur i det nye boligfeltet i Gruvedalen.
- Det er behov for å erstatte studentboliger i det skredutsatte området i Nybyen. Regjeringen foreslo i 2018 å doble tilskuddssatsen for bygging av studentboliger, noe Stortinget sluttet seg til. Den økte tilskuddssatsen videreføres i 2019. Styret i Norges arktiske studentsamskipnad har vedtatt å bygge 100 nye studentboliger med plass til 140 studenter og staten som grunneier har gitt leierett til tomt til dette formålet.

3.3 Kommunikasjon

Grunnleggende infrastruktur, som sikre og robuste nett for kommunikasjon, er viktig for alle som driver næringsaktivitet på Svalbard. Det er god tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester på Svalbard. Høyhastighets bredbånd og avanserte mobilkommunikasjonstjenester er tilgjengelig. Både Telia, Ice og Telenor tilbyr avansert mobiltelefoni og mobilt bredbånd med dekning i Longyearbyen, Svea og Barentsburg. Fibernettet som forbinder Longyearbyen med fastlandet ble etablert i 2004 av det daværende Norsk Romsenter Eiendom AS, for å legge til rette for effektiv overføring av satellittdata fra Svalbard Satellittstasjon. Kabelen eies og driftes i dag av Space Norway AS. Selv om motivasjonen bak etableringen var knyttet til romvirksomheten på Svalbard, har kabelen en vel så stor betydning for det øvrige samfunnet på øygruppen. Kabelen utgjør i dag hovedkommunikasjonsforbindelsen mellom Svalbard og omverdenen, og har blitt en forutsetning for sikker og effektiv drift av Svalbardsamfunnet. Både myndigheter, nærings-

liv og private brukere er avhengig av uavbrutt og sikker tilgang til elektronisk kommunikasjon. I tillegg til fibernettet til Longyearbyen etablerte Uninett i 2015 fibernett mellom Longyearbyen og Ny-Ålesund. Denne forbindelsen har vært en forutsetning for utbyggingen av nytt jordobservatorium for Statens kartverk som stod ferdig i 2018, og bidrar også til å bedre forholdene for forskning og miljøovervåking i Ny-Ålesund.

Utover fibernettet som sikrer kommunikasjon til og fra Longyearbyen, har alternative systemer for kommunikasjon i området rundt Svalbard, som satellittkommunikasjon, begrenset ytelse og kapasitet. Dette kan være en utfordring i bl.a. søk- og redningsoperasjoner. Kommunikasjon i nordområdene har vært på agendaen i flere år, og er høyt prioritert av regjeringen.

Veien videre

For å bidra til å løse kommunikasjonsutfordringene i nord besluttet regjeringen i juni 2019 å gi tilsagn om kapital til Space Norway AS, for å sette selskapet i stand til å realisere et prosjekt basert på to satellitter som skal gi bredbåndsdekning i Arktis. Space Norway planlegger å få skutt opp satellittene i slutten av 2022.

Fiberkablene mellom Svalbard og fastlandet har blitt en forutsetning for sikker og effektiv drift av Svalbardsamfunnet. En fremtidig satellittbasert løsning vil, i tillegg til å dekke maritime behov, i en viss grad kunne fungere som reserveløsning ved eventuelle utfall av fiberkabelen. En satellittbasert løsning vil ikke ha kapasitet til å erstatte fiberkablene som hovedkommunikasjonskanal for Longyearbyen og Ny Ålesund. Fiberkablene har en estimert levetid på 25 år, og innen 2029 bør derfor en erstatning være på plass. Space Norway AS starter i 2019 arbeidet med å utrede hvordan kablene kan erstattes.

Regjeringen vil

- Legge til rette for at Svalbard fortsatt skal ha tilstrekkelig og stabil elektronisk kommunikasjon med omverden.
- Bidra med kapital til Space Norway for å realisere et prosjekt for bredbåndskommunikasjon i nordområdene med to satellitter.

Flyplassen spiller en viktig rolle for næringslivet i Longyearbyen, spesielt for reiselivsnæringen. Trafikken er sesongbetont med høysesong og hyppigere flygninger i den lyse årstiden. Svalbard lufthavn har status som nasjonal lufthavn, og ruteflygninger fra utlandet vil derfor ikke kunne opprettes.

Longyearbyen har i dag tre ulike havner som betjener ulike logistikkbehov fra sjøveien. Bykaia og den flytende Turistkaia utgjør byens offisielle havnetilbud for cruiseskip og frakt av tung last. I tillegg finnes Kullkaia og Gammelkaia som betjener henholdsvis gruvedriften og vareforsyning.

Skipstrafikken rundt Svalbard består hovedsakelig av fiskefartøy, cruise- og godstrafikk og noe forskningsrelatert skipsfart. Det er i dag begrenset kapasitet i Longyearbyen havn. Utbedring av havnen vil gi de statlige fartøyene Polarsyssel, Kronprins Håkon og Kystvakten nødvendig plass. Utbedringen vil innrettes på en måte som styrker lokalsamfunnet og målene i svalbardpolitikken, gjennom å støtte opp under eksisterende næringsliv og legge til rette for fremtidig utvikling.

Veien videre

I Nasjonal transportplan (NTP) 2018-2029 er det prioritert utbedring av havneinfrastrukturen i Longyearbyen i første del av planperioden. Tiltakene er kostnadsberegnet i NTP til om lag 300 mill. kroner.

3.4 Havn og flyplass

Man kan komme seg til Svalbard enten med fly eller båt. Rutefly ankommer Svalbard lufthavn enten fra Oslo eller via Tromsø. Flytilbudet fra SAS og Norwegian sørger for daglige flygninger til Longyearbyen, og noe sjeldnere i mørketiden.

3.5 Sikkerhet og beredskap

Norge har et særskilt ansvar som flagg-, kyst- og havnestat for å legge til rette for en sikker og miljøvennlig aktivitet i norske farvann. Norge skal være til stede og bidra med en god overvåking, sikkerhet og beredskap i havområdene. Den maritime aktiviteten i Arktis er økende. Det gjelder både fiskeri, petroleumssletting- og utvinning, cruisetrafikk, og annen skipstrafikk. En økning i aktiviteten i nord gir muligheter for vekst og verdiskaping, men øker også risikoen for ulykker med konsekvenser for liv, helse og miljø. Ekstreme værforhold, periodevis mørketid, mangelfull kartlegging og kommunikasjonssystemer, samt islagte farvann utgjør en konstant utfordring for skipstrafikk i nordområdene. Områdenes avsides beliggenhet gjør videre søk- og redningsarbeid og beredskap mot akutt forurensing vanskelig og kostbart. Sysselmannen på Svalbard er regjeringens øverste representant på øygruppen, og har rollen både som politimester og fylkesmann. I kraft av disse rollene har sysselmannen for det første det koordinerende ansvaret for samfunnssikkerheten på øygruppen. Videre er

sysselmannen som politimester leder for den lokale redningssentralen (LRS) på Svalbard.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nord-områdene og forhindre ulykker og skadelige utslipp er det viktig at skipsfarten opererer med høye sikkerhets- og miljøstandarder. Mye er gjort de siste ti årene for å øke sjøsikkerheten i nord. Regjeringen arbeider nasjonalt og internasjonalt for å sikre at fartøyer og utstyr er egnet for operasjon i polare farvann og at mannskapet har nødvendig kompetanse. Det viktigste forebyggende arbeid som kan gjøres er å sikre at skip er bygget og utrustet i henhold til de forholdene de skal operere i, at kapteinen og mannskapet er opplært til å håndtere de utfordringer de kan komme ut for, og at skipet opereres deretter.

På samme måte som for andre farvann, er skipstrafikk i Arktis omfattet av internasjonale regler om skipets standard og mannskapets kvalifikasjoner fastsatt i IMO. FNs sjøfartsorganisasjon IMOs arbeid med Polarkoden er noe av det viktigste arbeid som har vært gjort for å sikre en bærekraftig utvikling i skipsfarten i nord. Polarkoden trådte i kraft 1. januar 2017. På Svalbard har det de senere år skjedd en betydelig styrking av rednings- og beredskapsområdet, både hva gjelder ressurser som nye

helikoptre, nytt tjenestefartøy med økt seilings-sesong og innføring av forebyggende tiltak som statlig lostjeneste og innføring av havne- og farvannslov (se boks s.19). Longyearbyen fremstår i dag som en plattform for redning og beredskap.

Veien videre

Regjeringen har som mål at befolkningen skal oppleve stor grad av trygghet for liv, helse og materielle verdier. Svalbards geografiske beliggenhet, store avstander og krevende klima gir særskilte utfordringer på samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet. Den lokale beredskapen er ikke dimensjonert for å håndtere større eller samtidige hendelser over lang tid. I slike tilfeller er Svalbard avhengig av å få tilført ressurser og bistand fra fastlandet. Økt aktivitet, i farvann rundt Svalbard og i nordområdene generelt, har følger for sjøsikkerheten. Det er forventet at tallet på redningsaksjoner vil øke i takt med økt turisme, fiskeri og generelt mer aktivitet i farvannene rundt Svalbard. Regjeringen følger, jf. Innst. S 88 (2016-2017), jf. Meld. St 32 (2015-2016) utviklingen og vurderer fortløpende beredskapen i lys av aktiviteten på øygruppen og endringer i risikobildet. Regjeringen vil også fortløpende vurdere forebyggende tiltak i lys av utviklingen i aktivitet og erfaringer fra hendelser og øvelser.

Regjeringen la i juni 2019 frem en Sjø sikkerhets-melding, Meld. St. 30 (2018-2019) *Samhandling om bedre sjøtryggleik*. Meldingen omfatter blant annet utfordringen knyttet til skipsfart i nord-områdene.

Regjeringen har som mål å tilrettelegge for en sikker og bærekraftig skipsfart i nordområdene. Styrking av den arktiske maritime kompetansen er en viktig komponent i dette arbeidet. Det er kartlagt et behov for å sikre en bedre samordning av nærings kompetanseutvikling og styrke samarbeidet mellom et bredt spekter av næringsaktører og kompetansemiljø. Regjeringen har som et tiltak i Sjø sikkerhetsmeldingen besluttet å etablere en samarbeidsplattform for maritim arktisk kompetanse – en såkalt kompetansenode. For å sikre en god forankring i næringen vil Maritimt Forum Nord få i oppdrag

å etablere kompetansenoden, i samarbeid med Nord Universitet og Universitetet i Tromsø. Polarkodens regler gjelder for skip som opererer i utenriksfart. Svalbard ligger innenfor det geografiske innslagspunktet for Polarkoden, og de hensyn som ligger bak innføringen av polarkoden gjør seg etter regjeringens vurdering gjeldende også for skip som opererer mellom havner på Svalbard. Sjøfartsdirektoratet har på den bakgrunn vurdert behovet for å innføre polarkodens krav også for disse skipene, og fastsatte 1. juni 2019 nye regler om passasjerskip i norsk territorialfarvann. Forskriften trer i kraft i 2020.

Regjeringen vil

- Etablere en samarbeidsplattform for maritim arktisk kompetanse - en såkalt kompetansenode.
- Opprette HF-dekning i de nordligste havområdene ved å etablere to nye basestasjoner i nord. Tiltaket vil bedre nødkommunikasjonsmulighetene og bidra til å redusere risikoen for alvorlige konsekvenser av hendelser.
- Kartlegge de beredskaps- og sikkerhetsmessige utfordringene som oppstår ved økt skipstrafikk på Svalbard, i første rekke cruiseskipsvirksomhet, og vurdere ulike tiltak. Arbeidet skal gjøres som en del av gjennomgangen av reiselivsaktiviteten på Svalbard, jf. omtale i kap. 5.5.

Økt satsing på sikkerhet og beredskap

Det er gjort en rekke tiltak de siste årene for å styrke sikkerheten og beredskapen på Svalbard.

Sysselmannen har to store redningshelikoptre med avansert utstyr som opereres av Lufttransport AS. Dette innebærer en stående SAR-beredskap med henholdsvis én og to timers beredskap. Det skal til enhver tid være minimum ett kystvaktfartøy på patrulje i fiskevernsonen ved Svalbard. Sysselmannens tjenestefartøy «Polarsyssel» er en sentral ressurs i forbindelse med redning og beredskapsoppgaver og i 2016 ble det bevilget 18 mill. kroner til å utvide sesongen for tjenestefartøyet fra seks til ni måneder. Stortinget har i revidert nasjonalbudsjett for 2019 vedtatt å forlenge seilingssesongen for M/S Polarsyssel fra ni til ti måneder i 2019.

I 2017 ble Sysselmannens politiavdeling styrket med flere stillinger, noe som også vil bidra til å høyne den generelle beredskapen på øygruppen.

Fra 2018 er det etablert vaktordning for anestesileger tilknyttet Sysselmannens helikopter, kombinert med styrking av medisinteknisk utstyr i Longyearbyen.

Det er innført en rekke forebyggende tiltak for å styrke sjøsikkerheten i farvannene rundt Svalbard. I 2012 ble det innført statlig lostjeneste og losplikt på Svalbard.

Vardø sjøtrafikksentral overvåker og sender ut navigasjonsvarsel til skipstrafikken i farvannet rundt Svalbard og havområdene bygges det landbaserte AIS-basestasjoner som gir et sanntidsbilde av skipstrafikken som sammen med maritim bredbåndradio styrker kommunikasjonsmulighetene ved hendelser og ulykker.

Styrket oljevernberedskap

Beredskap mot akutt forurensning er et viktig skadereduserende tiltak. Det følger av Svalbardmiljøloven at den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning, skal sørge for en nødvendig beredskap for bl.a å hindre, stanse, og begrense virkningen av forurensningen. Det er forurenser som skal betale både for sin egen beredskap og for å iverksette skadebegrensende tiltak ved forurensning fra egen virksomhet.

Staten, ved Kystverket, har beredskaps- og aksjonsplikt overfor større tilfeller av akutt forurensning. Dersom ansvarlig forurenser ikke selv er i stand til å aksjonere, kan Kystverket om nødvendig overta aksjonsansvaret.

Det er etablert et statlig oljeverndepot i Longyearbyen, og en mindre mengde utstyr finnes i Ny-Ålesund, Barentsburg og i Svea. Sysselmannens tjenestefartøy er den viktigste ressursen i oljevernberedskapen på Svalbard. I tillegg er Kystvaktens tilstedeværelse viktig for å hindre ulykker og ved aksjoner mot akutt forurensning.

04

NÆRINGER I LONGYEARBYEN I DAG

Foto: Sophie Cordon / Visit Svalbard

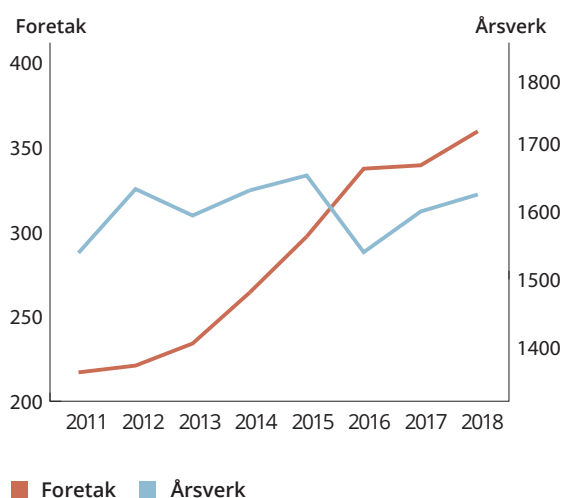

4.1 Dagens næringsstruktur

Befolkningen og sysselsettingen har økt i Longyearbyen og i Ny-Ålesund de siste ti årene. I perioden 2009 til 2019 har innbyggertallet i Longyearbyen og Ny-Ålesund økt fra 2085 til 2258. Samtidig har det skjedd store endringer i næringsstrukturen. Det mest påfallende er nedgangen i andelen sysselsatte innenfor bergverk og økningen i andelen som arbeider innenfor reiseliv, kultur og forskning. I tillegg er det andre sektorer med betydelig sysselsetting på Svalbard, slik som bygg- og anleggsnæringen, tjenestenæringer og offentlig virksomhet. Utviklingen har ført til et mer differensiert næringsliv på Svalbard.

Figuren under viser endringen i perioden 2011-2018 i antall foretak og årsverk på Svalbard. Statistikken inkluderer kun norskregistrerte foretak.

Figur 1. Utvikling i antall foretak, årsverk og omsetning på Svalbard.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (Næringer på Svalbard, 2019)

I 2018 var det 359 norskregistrerte virksomheter i ulike bransjer på Svalbard. Det er 20 flere enn året før, og en økning på 65 prosent siden 2011. 61 av 142 nye bedrifter siden 2011 er innen forretningsmessig tjenesteyting og kultur, underholdning og fritid og skyldes vekst i reiselivsnæringen. I overkant av 20 prosent av de nye bedriftene siden 2011 har kommet innen undervisning og FoU. Flere av de større selskapene har sitt hovedsete på fastlandet og deres aktivitet på Svalbard bidrar dermed også til nasjonal verdiskaping og sysselsetting.

Etablering av selskap på Svalbard innebærer en høyere risiko enn på fastlandet av flere grunner. Lokalmarkedet er lite, tilgang til risikovillig lokal kapital begrenset, kostnadene er høye og det er begrenset tilgang til bolig og næringslokaler. Innenfor enkelte bransjer, som dagligvare og posttjenester, er det monopol. Et begrenset lokalmarked gjør det risikabelt for nye aktører å etablere konkurrerende virksomhet.

Et særtrekk ved Longyearbyen er offentlig sektors dominans. 58 offentlige virksomheter var lokalisert her i 2018 med til sammen 694 årsverk, som utgjorde 45 prosent av totale årsverk. Disse var først og fremst knyttet til undervisning, gruvedrift og offentlig tjenesteproduksjon. Omsetningen fra offentlige virksomheter utgjorde 1,4 milliarder kroner i 2018, noe som utgjorde 40 prosent av all omsetning i Longyearbyen.

Tabell 4.1 Norskregistrerte foretak på Svalbard etter næring, årsverk og omsetning, 2016 og 2018

	Årsverk 2018	Endring i % 2016-2018	Omsetning (1 000 kr) 2018	Endring i % 2016-2018
Svalbard i alt	1 625,3	5,6	3 589 525	7
Bergverksdrift og utvinning	113,4	-25,8	161 067	-71,2
Industri	59,2	12,3	204 808	33,5
Bygge- og anleggsvirksomhet	182,3	5,7	588 538	11,4
Varehandel, reparasjon av motorvogner	109,9	-5,4	381 008	0,9
Transport og lagring	96,1	26,8	303 837	30,9
Overnattings- og serveringsvirksomhet	273,7	18,3	415 556	19,4
Informasjon og kommunikasjon	60,9	4,1	615 074	45,4
Omsetning og drift av fast eiendom	10,9	-4,4	85 650	-28,2
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	63,9	19,9	36 541	14,6
Forretningsmessig tjenesteyting	180,4	36	413 126	80,8
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	120,1	19,7	197 158	41,7
Forskning og utdanning	166,3	-13,5	61 962	-0,9
Helse- og sosialtjenester	60,4	2,2	13 196	2
Kultur, underholdning og fritid	119,0	1,5	106 704	-15,6
Annen tjenesteyting	8,9	-34	5 300	2,4

Kilde: SSB, Næringer på Svalbard (2019)²

Bergverk

For norskregistrerte foretak består bergverk og utvinning av selskap under konsernet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Bergverk utgjorde om lag syv prosent av samlede årsverk og fire prosent av omsetningen på Svalbard i 2018.

I tillegg til kull finnes det mineraler som fosfor, gull, zink, bly, kobber, gips og marmor uten at det til nå er påvist drivverdige forekomster av kommersiell interesse. Høye miljømål, streng miljølovgivning og vernebestemmelser setter rammer for eventuell prospektering av nye

mineralforekomster på Svalbard. I dag er det kullvirksomhet i Longyearbyen og Barentsburg. Det er Store Norske Gruvedrift AS (SNGD), datterselskapet til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK), som driver kullvirksomheten i Gruve 7 utenfor Longyearbyen, mens kullvirksomheten i Barentsburg drives av Trust Arktikugol. Tidligere var det virksomhet også i Ny-Ålesund og Pyramiden, men gruvene der stengte i henholdsvis 1962 og 1998. SNSK har også hatt betydelig kullvirksomhet i området Svea og Lunckefjell. Kullvirksomheten i dette området ble avsluttet ved utgangen av 2017 etter ett år med driftshvile.

² SSB. (2019). Næringer på Svalbard. Hentet fra: <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/sts>

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Det har vært drevet utvinning av kull på Svalbard siden tidlig på 1900-tallet.

Store Norske-konsernet driver virksomhet innenfor gruvedrift, boligutvikling og utleie av boliger og logistikkjenester. Konsernet består av morselskapet Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK) som utøver sin virksomhet gjennom de heleide datterselskapene Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG), Store Norske Gruvedrift AS (SNGD) Store Norske Boliger AS (SNB) og Gruve 3 AS, samt deleide Pole Position Spitsbergen AS (90 prosent), Svea Svalbard AS (50,8 prosent), Materiallageret AS (33 prosent) og Svea Tank AS (15 prosent). Konsernet har i dag om lag 127 ansatte. Staten eier 100 prosent av aksjene i SNSK.

Statens mål som eier i SNSK er gjennom drift av Gruve 7 å bidra til at kraftverket i Longyearbyen har tilgang på stabil kullforsyning, og at selskapet ved forvaltning og utvikling av egen boligmasse i Longyearbyen bidrar til å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Gruve 7 og boligvirksomheten skal ha effektiv drift. Øvrig aktivitet skal drives på forretningsmessig grunnlag. All virksomhet skal, som det mest tungtveiende hensynet, utøves for å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk, jf. svalbardmeldingen.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2018 ble det besluttet at SNSKs kullvirksomhet i Svea og Lunckefjell skulle avvikles. Det ble samtidig bestemt å sette i gang opprydding i området med SNSK som byggherre og ved hjelp av underleverandører. Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2019 ble det, etter forslag fra SNSK og på bakgrunn av anbefalinger fra den eksterne kvalitetssikringen, besluttet å dele oppryddingsarbeidet i to faser, dvs. at Lunckefjell gjennomføres først og deretter Svea. Oppryddingsarbeidet i Lunckefjell startet tidlig vår 2019, og anleggsperioden skal etter planen avsluttes ved utgangen av 2020. Parallelt med oppryddingsarbeidet i Lunckefjell har SNSK jobbet videre med planlegging og kvalitetssikring av oppryddingen i Svea (fase 2). I forbindelse med dette arbeidet har SNSK foreslått at også oppryddingen i Svea deles i to ulike faser, hhv. Svea fase 2A og 2B. Bakgrunnen for denne fasedelingen er at dette muliggjør oppstart av oppryddingsarbeid i Svea fase 2A i 2020 i tråd med planen, samtidig som SNSK får bruke nødvendig tid på det mer komplekse området som omfatter Svea fase 2B. Regjeringen har sluttet seg til dette og legger til grunn at oppryddingen i Svea fase 2A starter opp våren 2020. Budsjettet for Svea fase 2A vil legges frem ifm. statsbudsjettet for 2020, mens budsjett for Svea fase 2B vil etter planen bli fremmet i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.

Foto: Jarle Roessland / Visit Svalbard

Transport, lagring og logistikk

Innenfor transport og logistikknæringen inngår selskap som i stor grad er lokalisert med egen bygningsmasse ved Longyearbyen havn eller ved flyplassen. Disse er Airlift, Lufttransport, Avinor, Bring Cargo, transportører (buss, taxi, båt) og logistikkselskap. Transport- og logistikknæringen leverer viktige støttefunksjoner til samfunnsdrift og næringsvirksomhet.

Bygg- og anleggsvirksomhet

Bygg- og anleggssektoren er en betydelig næring på Svalbard med omsetning på 589 mill. kroner og 182 årsverk i 2018. Klimaendringenes påvirkning på bygningsmassen og konstruksjoner påvirker behovet for rehabilitering av boliger, rassikring og bygging av nye boliger fremover.

LNS Spitsbergen AS

LNS Spitsbergen AS er en lokal entreprenørbedrift som ble etablert i 2000 og som i dag har ca. 100 ansatte. I 2018 omsatte selskapet for om lag 241 millioner kroner. Selskapet har aktivitet innen kulltransport, entreprenørvirksomhet, feltarbeid, boligbygging, verkstedtjenester, fundamenteringsboring, betongproduksjon, tankanlegg, terminal og logistiktjenester. Datterselskap er Svalbard Auto AS, Svalbard Buss og Taxi AS og Svalbard Busservice AS.

Varehandel og service

Varehandel og forretningsmessig tjenesteyting utgjør 18 prosent av sysselsettingen i Longyearbyen. I disse næringsgruppene finner vi blant annet butikker, dagligvare, turoperatører, destinasjonsselskap, scooterutleie, kontortjenester og tjenester knyttet til eiendomsdrift.

Longyearbyen har, størrelsen tatt i betraktning, et bredt utvalg av butikker. Med et begrenset lokalkmarked er tilreisende kunder viktig både for vareutvalget og omsetningen. Aktivitet i reiselivsnæringen er derfor viktig for varehandelen.

Svalbard har avgiftsfritak, men høye transportkostnader gjør at forskjellen på prisnivået mellom Longyearbyen og fastlandet er liten. Varer med høye avgiftssatser, som alkoholvarer, er rimeligere enn på fastlandet, mens husholdningsartikler og ferskvarer er dyre.

Mat og drikke

De senere årene er det etablert flere selskaper som produserer merkevarer lokalt under paraplyen «verdens nordligste». Dette gjelder blant annet Svalbard Bryggeri som produserer øl, Fruene som produserer sjokolade og Svalbardi som selger isbrevann til et eksklusivt marked. Lokalproduserte nisjeprodukter drar nytte av merkevaren Svalbard, bidrar til markedsføringen av øygruppen og til en viss grad av kortreist mat.

Reiseliv

Reiseliv er en internasjonal vekstnæring som utgjør en stadig viktigere del av næringslivet, også på Svalbard.

Tall fra Visit Svalbard AS viser at det har vært en betydelig utvikling i turisttrafikken til Svalbard. Fra 2017 til 2018 var det en økning i antall gjestedøgn fra 145 290 til 156 241, mens det var en økning i antall ankomster fra 67 403 i 2017 til 72 544 i 2018. Tall fra Airbnb er ikke inkludert.

Reiselivsnæringen består av privateide virksomheter der større aktører som Hurtigruten Svalbard AS, Svalbard Adventure Group AS og Basecamp Spitsbergen AS dominerer, men størsteparten er mindre foretak.

Turisme kan være positivt for økonomisk vekst og sysselsetting, men fører også med seg utfordringer. Utfordringene forsterkes av de raske klimaendringene som gjør naturen i mange områder mer sårbar, samtidig som økt aktivitet gir økt risiko for ulykker. Et viktig premiss er at turismen ikke skader natur og kulturminner og tar nødvendig hensyn til lokalbefolkningens livskvalitet. Utviklingen av nye reiselivsprodukter må være bærekraftig og skje innenfor de rammer som ligger i miljømålene, miljøregelverket og annet regelverk på Svalbard. For den naturbaserte reiselivsnæringen er det også viktig at det unike ved svalbardnaturen bevares.

Fordi naturen er den fremste ressursen for reiselivsnæringen har Visit Svalbard AS gjennom flere år arbeidet for bærekraftsertifisering av reisemålet. Arbeidet tar hensyn til økonomi, miljø og lokalsamfunn, og Visit Svalbard AS har arbeidet aktivt for å få ned miljøbelastningen for hele reisemålet, ikke bare for reiselivsaktører. Longyearbyen mottok i 2016 Merket for Bærekraftig reisemål. 15 norske reisemål er så langt kvalifisert til å benytte merkeordningen. Innovasjon Norge har utviklet og tilbyr Merket for Bærekraftig

reisemål som et verktøy for reisemål som ønsker å jobbe langsiktig for en mer bærekraftig lokal reiselivsutvikling gjennom involvering, ansvarlig styring og verdiskaping. Prosessen eies og drives av et lokalt eller regionalt reisemål- eller destinasjonsselskap.

Som i resten av landet kjennetegnes næringen av sesongsvingninger. I de lyse månedene mars til september er kapasiteten i stor grad utnyttet, mens det er mye ledig kapasitet i perioden oktober til februar. Utvikling av attraktive reiselivsprodukter i denne perioden kan bidra til en jevnere flyt av turister og at flere av arbeidsplassene i reiselivsnæringen blir helårige. Dette vil også kunne bidra til å gjøre bransjen mer attraktiv for norske arbeidstakere.

Kulturliv

Longyearbyen har et bredt utvalg av kultur- og fritidstilbud som gjør byen attraktiv. I tillegg til å skape bolyst er kulturaktiviteter en viktig faktor for å forlenge oppholdstiden til besøkende. Longyearbyen lokalstyre har ansvar for Longyearbyen kulturhus, Longyearbyen folkebibliotek, Svalbardhallen, Galleri Svalbard, og kulturskolen. Totalt besøkte mer enn 153 000 de ulike anleggene (inkl. 16 000 besøkende fra skole, SFO og barnehager) i 2018. Dette er en økning på mer enn 19.000 besøkende, og skyldes i stor grad en sterk vekst i antall besøkende til Longyearbyen folkebibliotek, som ble åpnet i 2017.

Byen har flere gallerier og museer som tiltrekker seg et stort antall turister. Svalbard Museum er et natur- og kulturhistorisk museum som viser Svalbards natur- og kulturhistoriske plass i Norge og i Arktis. To kunstinstitusjoner har i løpet av kort tid etablert seg på Svalbard. I 2015 åpnet Kunsthall Svalbard, Nordnorsk Kunstmuseums avdeling i Longyearbyen, der norsk og internasjonal samtidskunst stilles ut. Stiftelsen Artica, en internasjonal kunsterresidens ble åpnet i mars 2017. Det er gjennomført et forprosjekt med formål å etablere et

naturinformasjonssenter i Longyearbyen.

Ulike arrangement som Dark Season Blues, Svalbard Skimaraton, Spitsbergen Marathon, Polarjazz, KunstPause Svalbard, Oktoberfest og Solfestuka bidrar til besøkende i perioder av året med lavt belegg på overnattingsstedene. Visit Svalbard AS ansatte vinteren 2016 en arrangementskoordinator for å bidra til produktutvikling og økt verdiskaping mellom reiseliv og kulturnæringene. Dette har blant annet resultert i to nykommere i 2017: Smak Svalbard og Litteraturfestival, og en i 2018: Arktisk kammermusikkfestival. En satsing på kultur vil kunne gjøre reiselivsnæringen mer bærekraftig gjennom å dempe sesongsvingninger. Kulturarrangementer kan legges utenom høysesong og vil bidra til å supplere det hovedsakelig naturbaserte tilbudet av reiselivsprodukter på Svalbard.

Næringslivet spiller en viktig rolle som samarbeidspartner i ulike sammenhenger, blant annet som sponsor for byens mange festivaler. Tall fra lokalstyret viser imidlertid at sponsorstøtten fra næringslivet de siste årene er redusert betraktelig, samtidig som billettinntektene er synkende. Dersom denne utviklingen fortsetter kan det bli utfordrende å opprettholde aktivitetsnivået innen kulturnæringen.

Informasjon og kommunikasjon

I dag er Telenor ASA, gjennom datterselskapet Telenor Svalbard AS, den viktigste kommersielle tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester til Svalbard. Selskapet har ti ansatte og betjener Longyearbyen, Svea, Barentsburg og store deler av Isfjorden. Fiberkabelen fra fastlandet til Longyearbyen har tilnærmet ubegrenset kapasitet og er avgjørende for næringslivet på Svalbard. Overføringshastigheten ligger langt over tilsvarende hastighet til samfunn med en tilsvarende befolkning på fastlandet og er en ressurs som kan utnyttes videre til ikke-stedbunden aktivitet. Fiberkabelen

har vært medvirkende til at andre selskap, som Svalcom AS, Funn AS avd. Svalbard og Dealmaker AS, har kunnet etablere seg her og levere tjenester til kunder over hele landet. Både Telia og Telenor tilbyr mobiltelefon-tjenester og mobilt bredbånd på øygruppen.

Romvirksomhet

Bærebjelken i romvirksomheten på Svalbard er nedlesningsstasjonen SvalSat på Platåberget ved Longyearbyen. Dette er den nordligste nedlesningsstasjonen i verden, og det eneste lett tilgjengelige stedet hvor det er mulig å kommunisere med satellitter i polare baner for hvert omløp slike satellitter gjør rundt jorden. Nedlesning av satellittdata fra Svalbard bidrar dermed til å gjøre driften av polarbane-satellitter mer effektiv, og det er derfor stor etterspørsel etter tjenestene fra stasjonen i Longyearbyen. SvalSat er i dag verdens største kommersielle satellittjordstasjon for polarsatellitter, og opererer antenner for bl.a. NASA, den europeiske meteorologi-organisasjonen EUMETSAT og den europeiske romorganisasjonen ESA. SvalSat opererer også antenner for EU-programmene Galileo, EGNOS og Copernicus, noe som bidrar til å styrke programmenes dekning og ytelse i norske områder.

Aktiviteten på SvalSat gir grunnlag for verdiskaping på fastlandet. I tillegg gir romrelatert virksomhet ringvirkninger for andre næringer lokalt og bidrar med mange gjestedøgn i tillegg til kjøp av varer og tjenester. SvalSat er i dag bemannet med 35-40 personer, og er en stor bruker av lokale entreprenører.

Svalbards tilgjengelighet, nordlige beliggenhet, samt miljøer rundt universitetssenteret på Svalbard fører til et aktivt forskningsmiljø, blant annet på geofysikk og romvær. NASA og ESA har også benyttet Svalbard til uttesting av utstyr som skal benyttes i romferder på grunn av Svalbards geologiske og klimatiske forhold. Romværforskning er forskning på

Svalbard Satellittstasjon (SvalSat) / Foto: KSAT- Kongsberg Satellite Services

effektene sola har på jorda. Kraftige solstormer kan få konsekvenser for oss, for eksempel gjennom forstyrrelser på satellittsignaler og annen teknologi og infrastruktur. Sårbarheten for dette øker i takt med at vi tar i bruk mer avansert og følsom teknologi. Kombinasjonen av Kjell Henriksen-observatoriet (KHO) like utenfor Longyearbyen, rakettmålinger fra Svalbard rakettskytefelt (SvalRak) i Ny-Ålesund, geodesiobservatoriet i Ny-Ålesund, satellittmålinger og radaranleggene EISCAT og SuperDARN, utgjør en unik forskningsinfrastruktur på Svalbard. Dette øker kunnskapen om nordlyset og romværet, og bidrar til et bedre romværvær for de som trenger nøyaktige og pålitelige satellittnavigasjonstjenester i nordområdene, for eksempel offshore og luftfart.

Kongsberg Satellite Services (KSAT)

KSAT er verdensledende i drift og nedlasting av data fra satellitter i polare baner, spesielt innenfor miljøovervåking. Hovedkontoret ligger i Tromsø, men selskapet har også avdelinger i Longyearbyen, Oslo og Stockholm. Drift av bakkestasjoner står for hoveddelen av omsetningen, mens resterende er tjenester basert på satellittinformasjon. Selskapet har 238 sysselsatte, hvorav om lag 35 er lokalisert i Longyearbyen.

Forskning og utdanning

Andelen forskningsbaserte arbeidsplasser på Svalbard er i dag langt høyere enn i resten av landet. Gjennom arbeidsplassene og som kjøper av varer og tjenester lokalt, gir virksomheten viktige bidrag til de norske samfunnene på øygruppen. I tillegg besøker tusen forskere fra ca. 30 ulike land Svalbard årlig.

Innenfor forskning og utdanning er det om lag 166 årsverk som fordeler seg på Longyearbyen skole, Universitetssenteret på Svalbard (UNIS) og de andre institusjonene i Svalbard Forskningspark. UNIS har i dag 130 ansatte som er bosatt i Longyearbyen i tillegg til over 200 gjesteforelesere årlig. Årsverk innenfor faglig og vitenskapelig tjenesteyting er i stor grad lokalisert til aktører i Forskningsparken. Svalbard Forskningspark er hovedarenaen for forskning og høyere utdanning i Longyearbyen, der UNIS er største leietaker, sammen med flere andre forskningsinstitusjoner.³ UNIS og Svalbard Museum, som også er lokalisert her, bidrar til å gjøre Forskningsparken til en møteplass for formidling av kunnskap og historie både til lokalbefolkning og turister.

Unik natur og beliggenhet, lange polartradisjoner og moderne infrastruktur gjør Svalbard til et attraktivt sted for flere forskningsområder. Klimaforskning er av stor interesse internasjonalt fordi klimaendringene skjer raskere på Svalbard enn på lavere breddegrader og kunnskapsbehovet er stort. UNIS er den største forskningsinstitusjonen på Svalbard og er verdens nordligste institusjon for høyere utdanning. De tilbyr feltrelaterte studietilbud innen arktisk biologi, geologi, geofysikk og teknologi både på bachelor-, master og ph.d.-nivå. Målsettingen er å utdanne kandidater med polarkompetanse til forvaltning, næringsliv og polarforskning. I tillegg tilbys det årsstudium innen arktisk naturguide gjennom UiT Finnmarksfakultetet

og forkurs for ingeniørutdanning gjennom UiT (Narvik). De ansatte ved UNIS har lav turnover, og bidrar til et stabilt familiesamfunn i Longyearbyen. UNIS har nær 800 studenter fordelt på 230 årsverk. Hver student er ikke på Svalbard så lenge, men siden UNIS ikke har egne studentforeninger, deltar studentene i aktiviteter og foreningsliv i Longyearbyen og de benytter lokale handels- og servicetilbud.

Regjeringen la frem Strategi for forskning og høyere utdanning på Svalbard i mai 2018. Regjeringens overordnede rammer for sektoren sier at forskning og høyere utdanning på Svalbard skal ta utgangspunkt i Svalbards naturgitte fortrinn, ha høye vitenskapelige ambisjoner, ta overordnet hensyn til miljøet, ha utgangspunkt i etablerte samfunn og forskningsstasjoner, ha god logistikkstøtte, sikkerhetsstyring og sikkerhetsopplæring, deling av informasjon om prosjekter og samordning av feltaktivitet, samordning av og gjensidig tilgang til infrastruktur og deling av forskningsresultater og -data. Ny-Ålesund er særskilt egnet for forskning som er avhengig av radiostillhet og uberørte omgivelser, med instrumenter, observatorier og anlegg som er tilpasset dette.

Høsten 2019 starter Svalbard folkehøgskole sitt første år. Skolen eies av Norges KFUK-KFUM og Longyearbyen Lokalstyre, og fikk i statsbudsjettet for 2019 7,1 mill. kroner til oppstart. Folkehøgskolen på Svalbard kan bli viktig for å rekruttere fremtidige arbeidstakere på Svalbard. Ved å gi elever mulighet til å leve på Svalbard et år, og ta del i samfunns- og næringsliv gjennom å fordype seg i linjetilbud som blant annet friluftsliv, jakt og forskerspire, kan skolen bidra til å rekruttere fremtidige studenter og arbeidskraft på Svalbard.

³ Norsk Polarinstitutt, Svalbard Science Forum (Norges Forskningsråd), Statens kulturhistoriske magasin, Universitetet i Tromsø, Akvaplan NIVA, Nansen Environmental and Remote Sensing Centre, Havforskningsinstituttet, NTNU, SINTEF, Japan National Institute and Polar Research.

4.2 Virkemidler for næringsutvikling på Svalbard

En stor andel av de bedriftsrettede virkemidlene for forskning og innovasjon er tilgjengelig for norske bedrifter på Svalbard på lik linje med bedrifter på fastlandet.

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Innovasjon Norge har virkemidler innenfor finansiering, kompetanse og rådgivning, profilering og nettverkstjenester. Selskapets landsdekkende ordninger kan benyttes til prosjekter på Svalbard. Svalbard har fra 2017 ikke tilgang på distrikts- og regionalpolitiske midler gjennom Innovasjon Norge, som finansieres av Kommunal- og moderniseringsdepartementet direkte eller via fylkeskommunene.

I 2016 fikk Innovasjon Norge i oppdrag å styrke sin innsats på Svalbard. Selskapet fikk en ekstrabevilgning på 20 mill. kroner til dette. Midlene ble brukt til økt tilstedeværelse og mobilisering for å fremme gode prosjekter og til støtte til konkrete prosjekter. I alt fikk 27 prosjekter støtte med bakgrunn i de øremerkede midlene. I tillegg har prosjekter på Svalbard fått støtte gjennom selskapets ordinære,

landsdekkende ordninger, som etablerer-tilskuddsordningen. I perioden 2013-2017 har Innovasjon Norge gitt tilsagn om 40 mill. kroner i tilskudd til 81 prosjekter på Svalbard og 5 mill. kroner i lån til fire prosjekter. I perioden 2013-2015 var reiselivsnæringen den største mottakeren. Fra 2016 har selskaper innenfor et bredere spekter av næringer mottatt støtte, bl.a. innenfor tjenesteyting, maritim sektor og teknologi. Innovasjon Norge har blant annet gitt støtte til etablering og oppskalering av Svalbard Bryggeri AS, til etablering og drift av kulinarisk nettverk på Svalbard i regi av Svalbard Adventure Group Drift AS, og til logistikk-selskapet Pole Position Logistics AS til prosjekter innen arktisk kompetanse om teknologi og logistikk.

Fra 2016 til mars 2018 hadde Innovasjon Norge permanent tilstedeværelse i Longyearbyen. Etter dette er det distriktskontoret Innovasjon Norge Arktis som har hovedansvaret for prosjekter på Svalbard og som er tilstede på øygruppen ved behov.

Norges forskningsråd

Norges forskningsråd har som målsetting å øke vitenskapelig kvalitet i forskningen, øke verdiskaping i næringslivet og finansiere forskning som møter de store samfunnsutfordringene. Gjennom sine programmer og ordninger finansierer Forskningsrådet en rekke forsknings- og innovasjonsprosjekter og

aktiviteter knyttet til Svalbard. Polarforskningsprogrammet er Forskningsrådets sentrale virkemiddel for å oppnå bredde og kvalitet i norsk polarforskning. Programmet er finansiert av Kunnskapsdepartementet og representerer én femtedel av Forskningsrådets totale innsats på polarforskning, og kun fire prosent av den nasjonale innsatsen. Programmet skal bidra til å ivareta norske interessert og forpliktelse for å bringe fram den kunnskapen som skal til for å utøve forsvalig forvaltning og næringsvirksomhet i de polare områdene. Hovedprioriteringene er klimaendringer og effekt på naturmiljø og samfunn, en bærekraftig og kunnskapsbasert nærings- og samfunnsutvikling, samt politikk og forvaltning.

De fleste programmer i Forskningsrådet er åpne for prosjekter på eller med relevant for Svalbard. Dette inkluderer SkatteFUNN, som gir skattefradrag til bedrifter for utgifter til forsknings- og utviklingsaktiviteter. Regionale forskningsvirkemidler som Regionale forskningsfond og Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION) er imidlertid kun tilgjengelig på fastlandet.

Polarforskning finansiert av Forskningsrådet utgjorde i 2018 om lag 320 mill. kroner. Av dette utgjorde Svalbardforskning 119 mill. kroner fordelt på 137 prosjekter. I tiårsperioden 2009-2018 har Forskningsrådet finansiert over én milliard kroner til Svalbardforskning. Av dette har næringslivet kun vært prosjektleder for 36 mill. kroner.

Forskningsrådet har en regionansvarlig i Tromsø som skal legge til rette for mer næringsrettet forskning på Svalbard, og har også lokal tilstedeværelse på Svalbard gjennom sekretariatfunksjonen i Svalbard Science Forum (SSF). SSF har som formål å bidra til bedre koordinering og økt vitenskapelig kvalitet på den norske og internasjonale Svalbardforskningen. er et koordinerende organ for de viktigste forskningsinstitusjonene på Svalbard.

Siva

Selskapet for industrivekst SF, Siva, tilrettelegger for nyskaping gjennom å bygge, eie og utvikle

infrastruktur for innovasjon i hele landet. Siva har et særlig ansvar for å fremme vekstkraft i distriktene. Sivas virkemidler omfatter eiendomsinvesteringer og innovasjonsaktiviteter. Eiendomsinvesteringene skal bidra til å utvikle næringer som er nye og umodne eller bedrifter med behov for omstilling. Eiendomsinvesteringene er markedsmessig innrettet og gjøres ofte sammen med private aktører. Sivas innovasjonsprogrammer er indirekte virkemidler som bidrar til utvikling av bedrifter gjennom rådgivning og støttetjenester i inkubatorer og næringshager over hele landet. Siva har også ansvaret for Katapultordningen, som ble innført i 2017. Ordningen skal bidra til etablering av nasjonale flerbrukssentre for testing, simulering, pilotering og visualisering, for å gi raskere industriell vekst og utvikling i Norge. Det er så langt gitt støtte til fem katapultsentre som er under utvikling. Katapultordningen er åpen for Svalbard.

Siva har til nå ikke hatt større engasjement i Longyearbyen, men selskapet har mulighet til å gå inn i prosjekter på Svalbard hvis de mener dette bør prioriteres.

4.3 Andre virkemidler som kan ha betydning for lokal verdiskaping

Svalbards miljøvernfond skal bidra til å sikre at Svalbards særpregede villmarksnatur og kulturminner bevares som grunnlag for opplevelse, kunnskap og verdiskaping. Fondet ble etablert i 2007 og inntektene kommer i hovedsak fra en miljøavgift på 150 kr. per tilreisende til Svalbard. Virksomheter, organisasjoner og privatpersoner kan søke om støtte til prosjekter. Sysselmannen er sekretariat for fondet, som ledes av et styre oppnevnt av Klima- og miljødepartementet. Svalbards miljøvernfond har i løpet av 11 års drift delt ut 153 mill. kroner til over 638 prosjekter med formål å beskytte Svalbards naturmiljø. For 2018 var de samlede tildelingene 25 mill. kroner fordelt på 85 prosjekter.

FREMTIDIG NÆRINGSUTVIKLING PÅ SVALBARD

05

Mål: Regjeringen vil legge til rette for et diversifisert, kunnskapsintensivt og bærekraftig næringsliv i en form som bidrar til å nå de svalbardpolitiske målene.

Foto: Sophie Cordon / Visit Svalbard

Regjeringen ønsker å legge til for at det skal være attraktivt for norske private virksomheter å drive næringsvirksomhet og næringsutvikling i Longyearbyen. Et bredt og sammensatt næringsliv som er konkurransedyktig og omstillingsdyktig er viktig for at Svalbard-samfunnet skal være robust for endringer i markeder, enkelt næringer og enkeltbedrifter. Et diversifisert og kunnskapsintensivt næringsliv gir også et mer variert jobbmarked, som kan gjøre det enklere for hele familier å bosette seg i Longyearbyen. Regjeringen ønsker å fremme

seriøs og bærekraftig næringsvirksomhet som bidrar til lønnsomme arbeidsplasser.

Det er naturlig at næringsutvikling i Longyearbyen utnytter Svalbards særegne natur eller beliggenhet. Næringsutvikling og ny aktivitet i Longyearbyen må skje innenfor de rammene som ligger i miljømålene og miljøregelverket for Svalbard. Utviklingen må også skje uten å legge økt press på lokal infrastruktur og beredskapskapasitet. Fortrinnsvis bør de nye arbeidsplassene være stabile og helårige.

5.1 Et arbeidsliv i endring

Mål: Arbeidslivet på Svalbard skal være seriøst og velfungerende.

Næringsstrukturen i Longyearbyen har de siste ti årene blitt mer variert, og antallet innbyggere og sysselsatte har økt. Én av endringene av arbeidslivet har vært et større innslag av ad-hoc- og sesongbaserte aktører i markedet i Longyearbyen. Mange er ikke en del av det organiserte arbeidslivet og forholder seg heller ikke til næringens egne retningslinjer. Det kan medføre forskjeller i arbeidsvilkårene de ansatte i næringen har.

Svalbard ligger under tilsynsområdet for Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynet arbeider for et seriøst, trygt og fleksibelt arbeidsliv, blant annet ved å følge opp at bedrifter tar arbeidsgiveransvar. Arbeidstilsynet følger opp private vekstnæringer, slik at innsatsen for et seriøst, trygt og fleksibelt arbeidsliv tilpasses ny næringsstruktur i Longyearbyen. I perioden fra 2013 og fram til i dag har Arbeidstilsynet gjennomført i overkant av 100 tilsyn på Svalbard. Det er gjennomført tilsyn i til sammen 16 ulike næringer, men flest i kullgruvevirksomhetene, bygg- og anleggsvirksomheter og overnattings- og serveringsvirksomheter. Arbeidstilsynet har jevnlig utført enkelte tilsyn overfor bygg- og anleggsvirksomhetene.

En rekke lover og regler som gjelder for Fastlands-Norge er ikke gjort gjeldende for Svalbard. Det gjelder for eksempel allmenngjøringsloven, som blant annet fastsetter minimumslønn innenfor visse næringer. Tilsynsystematikken har derfor vært avgrenset primært til typiske risikoforhold i de ulike næringene, slik som fallrisiko innenfor bygg- og anleggsvirksomhet. Det siste året har det vært en økning av bruk av utenlandske entreprenører og underentreprenører i byggebransjen. Fra 2014 og fremover har Arbeidstilsynet også gjennomført flere tilsyn i virksom-

heter innenfor reiselivsnæringen. Temaene i disse tilsynene har i hovedsak vært generell systematikk innenfor HMS-arbeid, der flere av virksomhetene har fått pålegg. Arbeidstilsynet planlegger derfor å intensivere veilednings- og tilsynsaktiviteten overfor denne bransjen fra 2019.

På bakgrunn av mistanker om sosial dumping og andre kritikkverdige forhold ved enkelte virksomheter, innledet Arbeidstilsynet, Sysselmannen og Skatteetaten høsten 2018 et samarbeid med sikte på å samordne tilsyn og kontroller overfor utvalgte virksomheter i Longyearbyen. I videreutviklingen av eksisterende og ny næringsvirksomhet, er det viktig at næringslivet bidrar til en god utvikling i Longyearbyen i tråd med de svalbardpolitiske målsettingene. Regjeringen forventer at næringsaktørene i Longyearbyen legger til rette for trygge og stabile arbeidsvilkår for sine ansatte.

Regjeringen vil

- Målrette innsatsen med å føre tilsyn med at virksomhetene på Svalbard opererer innenfor seriøse standarder.
- Vurdere om flere lover og regler som gjelder på fastlandet bør gjøres gjeldende på Svalbard for å sikre et seriøst og velfungerende arbeidsliv.

Undervannsdronen BluEye, utviklet av NTNU, testes av UNIS studenter i Van Mijenfjorden. Foto: Martin Ludvigsen / NTNU og UNIS.

5.2 Nyskaping og forskningsbasert næringsutvikling

Mer nyskaping

De fleste nasjonale bedriftsrettede virkemidlene for forskning og innovasjon er tilgjengelige for prosjekter i Longyearbyen. Dette er midler som skal bidra til gode forsknings- og innovasjonsprosjekter og nyskapende bedriftsetableringer. De nasjonale virkemidlene er åpne for prosjekter i hele landet og bedriftene må konkurrere om midlene. Hvor innovative prosjektene er og hvor stort potensial de har er ofte viktige kriterier for å nå opp i konkurransen.

I tillegg til de nasjonale virkemidlene, har fylkeskommunene ordninger som skal mobilisere og utvikle regionens bedrifter og næringsmiljøer til omstilling, innovasjon og økt konkurransekraft. Slike virkemidler er ikke tilgjengelig på Svalbard, som ikke har en fylkeskommune eller kommune som på fastlandet. Regjeringen ønsker å legge til rette for at Innovasjon Norge kan tildele midler til prosjekter på Svalbard etter modell av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler, i tillegg til de nasjonale virkemidlene som allerede er åpne for prosjekter på Svalbard.

Etablering og næringsutvikling på Svalbard må skje innenfor en rekke rammer og regelverk

som ikke gjelder på fastlandet. Longyearbyen lokalstyre har en viktig rolle i arbeidet med næringsutvikling og omstilling i Longyearbyen. Lokalstyret har kunnskap til å veilede næringsaktørene i Longyearbyen slik at forutsetningene for å lykkes med sine prosjekter blir best mulig. Som en oppfølging av Svalbardmeldingen fra 2016 fikk Longyearbyen lokalstyre midler til omstillings- og næringsutviklingsarbeid i Longyearbyen. Dette ble blant annet benyttet til å ansette en næringsrådgiver for en avgrenset periode. Næringsrådgiverens rolle har vært å tilrettelegge for nye, lønnsomme arbeidsplasser gjennom bedriftsrådgivning, mobilisering til virkemiddelapparatet og nettverksbygging. Regjeringen ønsker å tilrettelegge for at Longyearbyen lokalstyre kan fortsette sitt arbeid for næringsutvikling og omstilling i Longyearbyen.

Regjeringen vil

- Legge til rette for at Innovasjon Norge kan mobilisere og støtte prosjekter på Svalbard etter modell av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.
- Legge til rette for at Longyearbyen lokalstyre kan fortsette sitt arbeid for næringsutvikling.

Mer kunnskapsbasert næringsutvikling

Forskning og høyere utdanning utgjør en sentral del av den norske aktiviteten på Svalbard. De overordnede målene og føringene for forskningen på Svalbard fremgår av regjeringens strategi for forskning og høyere utdanning på Svalbard, som ble fremlagt i 2018. Ambisjonene er blant annet at forskningen skal levere betydningsfulle bidrag til den internasjonale kunnskapsutviklingen, og bidra til kunnskapsgrunnlag for å løse sentrale samfunnsoppgaver og globale utfordringer.

Mesteparten av forskningen på Svalbard er grunnforskning, med klima, natur og miljø som fokusområder. Svalbard ligger i et område der man både kan studere viktige naturfenomener og raske endringer i klima og miljø. Sammen med godt utbygd infrastruktur og enkel tilgjengelighet gjør dette Svalbard velegnet til naturvitenskaplig forskning som kan bidra til kunnskap som også er av global betydning. Grunnforskning har vist seg å, i tillegg til ha å stor nytte for forvaltning, også å senere ha stor nytte for næringsutvikling. I den næringsrettede forskningen, ofte utført i samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer, ligger det et mer kortsiktig potensial for kunnskapsbasert næringsutvikling som utnytter øygruppens naturlige fortrinn. Regjeringen ønsker å legge til rette for mer kunnskapsbasert innovasjon og næringsutvikling på Svalbard, blant annet gjennom å etablere bedre samarbeidsarenaer mellom forskningsmiljøene i Longyearbyen og næringsaktører i Longyearbyen eller på fastlandet.

Fylkene har i dag et virkemiddel i Norges Forskningsråd, Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION), som skal øke verdiskaping, konkurransekraft og omstillingsevne basert på de ulike regionenes unike muligheter og utfordringer. Regjeringen ønsker å bruke elementer fra denne modellen for Svalbard for å mobilisere til økt samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer og flere innovasjonsprosjekter i bedriftene basert på forskning.

Forskningen på Svalbard er viktig for kunnskapsutviklingen innenfor en rekke områder. Regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028 peker ut fem langsiktige prioriteringer. Klima, miljø og miljøvennlig energi er et område som er relevant for forskningen på Svalbard. Det gjelder også de to prioriteringene *Samfunnssikkerhet og samhörighet i en globalisert verden* og *Hav*. I tillegg kan de ha næringslivsrelevans. Det grønne skiftet er et gjennomgående tema i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Med bakgrunn i at klimaendringene skjer betydelig raskere på Svalbard enn på fastlandet, er det et potensial for innovasjon og næringsutvikling innenfor dette feltet, bl.a. basert på relevant forskning på Svalbard. Prioriteringene følges opp gjennom tre nye opptrappingsplaner over de årlige statsbudsjettene. Regjeringen ønsker å legge til rette for forskning på Svalbard som kan bidra til å løse de store samfunnsutfordringene, og at relevante prioriteringer og opptrappingsplaner i langtidsplanen også skal gjelde forskning og høyere utdanning på Svalbard.

Regjeringen vil

- Åpne for at Forskningsrådet kan tilby flere virkemidler for kunnskapsbasert næringsutvikling på Svalbard etter modell av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.
- Legge til rette for forskning på Svalbard som kan bidra til å løse de store samfunnsutfordringene, innenfor de rammene som er lagt i regjeringens strategi for forskning og høyere utdanning på Svalbard. Relevante prioriteringer og opptrappingsplaner i langtidsplanen skal også skal gjelde forskning og høyere utdanning på Svalbard.

Longyearbyen som testarena

Longyearbyen har en rekke fortrinn som testarena. Beliggenheten muliggjør testing under ekstreme forhold, både med tanke på vær, klima og lysforhold. Klimaendringene her skjer tidligere og raskere enn de fleste andre steder, noe som også gjør stedet attraktivt for testing av løsninger som kan bidra til bedre klimatilpasning. At Svalbard er et geografisk isolert område kan også bidra til å gjøre stedet attraktivt for testing. Befolkningen er høyt utdannet og bedrifter har tilgang til høyteknologisk infrastruktur. Dette er noen av årsakene til at det i dag foregår utstrakt forskning og testing på Svalbard, både innen akademisk og av kommersielle aktører. Maling, bekledning, solceller, arbeidsmetoder, kritisk utstyr, tjenester og kommunikasjonsløsninger er eksempler på testområder i dag.

Forskning og testaktiviteter på teknologiske og bærekraftige løsninger kan bidra til lokale arbeidsplasser og til lokal verdiskaping. Samtidig kan det resultere i nye og forbedrede løsninger som både er nyttige for Svalbard og som kan ha et globalt marked.

Regjeringens generelle satsing på forskning og innovasjon styrker norske bedrifters muligheter til å gjennomføre sine utviklingsprosjekter. I 2019 går det mer enn 9,7 mrd. kroner til næringsrettet forskning og innovasjon, inkludert skattefradrag for skattefunnordningen og skatteincentivordningen for langsiktige investeringer i oppstartsselskaper. Det er dobbelt så mye i 2013. Dette kommer også bedrifter som ønsker å teste sine innovative løsninger og etablere seg på Svalbard til gode.

Regjeringen ønsker å tilrettelegge for at norske næringsaktører, både lokalisert i Longyearbyen og på fastlandet, utnytter potensialet Svalbard gir for testing av nye, og bærekraftige løsninger.

Regjeringen vil

- Gi Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og Siva i oppdrag å synliggjøre mulighetene som finnes innenfor eksisterende virkemidler til å utnytte Svalbards potensial som testarena for bærekraftige løsninger og arktisk teknologi.

Tester 5G i Longyearbyen

Telenor testet ut 4G-teknologi i Longyearbyen før den ble innført i resten av Norge. Nå tester selskapet ut neste generasjons mobilteknologi (5G), løsninger for tingenes internett (Internet of Things (IoT)) og ny droneteknologi. Telenor tester blant annet droner som kan gi mobildekning i områder som normalt ikke får dekning.

Svein Erik Andresen og Anders Skilbred i Jotun studerer malingprøver som testes i arktisk klima ved Jotuns teststasjon i Longyearbyen. Foto: Morten Rakke / Jotun

Tester maling i arktisk klima

Jotun er en av verdens ledende produsenter av maling og pulverlakker, med 62 selskaper og 40 produksjonsanlegg fordelt på alle kontinent. Jotun hadde i 2018 en total omsetning på 17,7 milliarder kroner, og konsernet har i dag over 9 800 medarbeidere. Hovedkontoret ligger i Sandefjord. Økt aktivitet i Arktis førte til at Jotun i samarbeid med LNS Spitsbergen etablerte en teststasjon i Longyearbyen i 2015. Om lag 40 ulike malingssystemer testes nå på Svalbard, og det inkluderer produkter fra alle segmenter: industrimalinger, pulverlakker, dekorative malinger og skipsmaling. I tillegg testes isbrytermalinger i van Mijenfjorden ved Svea, et lite gruvesamfunn rundt 45 kilometer sør for Longyearbyen. Hensikten med testingen er både å få kunnskap om hvordan maling oppfører seg over tid i arktisk klima, samt øke kunnskapen om hvordan Jotun kan utvikle stadig mer bærekraftige løsninger med så liten miljøpåvirkning som mulig. Verdien av testaktivitetene så langt anslås til vel 6 millioner kroner, der om lag 3,5 millioner kroner tilfaller lokale bedrifter, blant annet i form av overnattingsdøgn og bespisning.

Testing av undervannsteknologi

I Kongsfjorden på Svalbard ved Ny-Ålesund testes ulike typer undervannsteknologi som kan brukes til å gi mer kunnskap om livet i havet i arktiske strøk. Testingen utføres også for å utvikle undervannsteknologi som kan brukes i arktiske farvann. Et eksempel er undervannsdronen Blueye Pioneer, et kommersielt produkt som skal gjøre havet tilgjengelig for utforskning for alle. Dronen er på vei ut til forbrukermarkedet nasjonalt og internasjonalt. Selskapet som har utviklet dronen, Blueye Robotics AS, springer ut av det maritime forskningsmiljøet ved NTNU, og har brukt Svalbard for uttesting av sin teknologi.

5.3 Store Norske sin videre rolle på Svalbard

Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK) har kullgruvedrift på Svalbard som hovedvirksomhet. Konsernet driver kulldrift i Gruve 7 utenfor Longyearbyen, boligvirksomhet i Longyearbyen, et gruvemuseum og logistikk-tjenester på Svalbard. SNSK er ansvarlig for oppryddingen av den tidligere kullvirksomhet i Svea og Lunckefjell. Oppryddingsprosjektet skal gjennomføres så kostnadseffektivt som mulig innenfor de rammene som miljøregelverket og miljøvernmyndighetene setter. Selskapet ble stiftet i 1916 og staten ble eier på 1930-tallet. SNSK har hovedkontor i Longyearbyen.

Regjeringen har nylig besluttet at statens mål som eier i SNSK er gjennom drift av Gruve 7 å bidra til at kraftverket i Longyearbyen har tilgang på stabil kullforsyning, og at selskapet ved forvaltning og utvikling av egen boligmasse i Longyearbyen bidrar til å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Gruve 7 og boligvirksomheten skal ha effektiv drift. Øvrig aktivitet skal drives på forretningsmessig grunnlag. All virksomhet skal, som det mest tungtveiende hensynet, utøves for å understøtte de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk, jf. svalbardmeldingen.

Statens begrunnelse for eierskapet er å ha en aktør på Svalbard som gjennom drift av Gruve 7, forvaltning av boliger og øvrig virksomhet bidrar til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk, jf. svalbardmeldingen.

Oppryddingen etter kullvirksomheten i Svea og Lunckefjell finansieres i all hovedsak av staten. Nærings- og fiskeridepartementet sender årlig et oppdragsbrev til selskapet som omhandler mål, rammer og føringer knyttet til oppryddingsarbeidet. Nærings- og fiskeridepartementet skal

vurdere konsernets boligvirksomhet nærmere, herunder også andre organiseringsmodeller som ivaretar svalbardpolitiske hensyn. Dagens aktiviteter innenfor logistikk og turisme (Gruve 3 og Isfjord Radio) kan eventuelt videreutvikles, så lenge det understøtter de overordnede målene i norsk svalbardpolitikk. Konsernet kan ikke ta opp ekstern gjeld (unntatt ordinær kassekreditt o.l.) uten samtykke fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Som nærmere omtalt i kap. 3.2. er det besluttet at statens avtale med SNSK om forvaltning av sentrale deler av den statlig eide grunnen avsluttes.

5.4 Sentral beliggenhet for rombasert virksomhet

Mål: Regjeringen vil legge til rette for at romvirksomhet som utnytter Svalbards naturgitte og geografiske fortrinn er en del av det fremtidige næringsgrunnlaget på øygruppen.

Det er ikke all romrelatert aktivitet som har spesielle fordeler av å utføres på Svalbard, men vi ser at romaktivitet som utnytter Svalbards naturgitte og geografiske fortrinn også gir grunnlag for verdiskaping og høyteknologiske arbeidsplasser på fastlandet. Direkte, gjennom at satellittdata som leses ned på Svalbard sendes til Tromsø, hvor KSAT prosesserer og selger tjenester, men også indirekte, som en muliggjørende teknologi for næringsutvikling, verdiskaping og effektiv forvaltning.

De som bor og har aktivitet på Svalbard og havområdene rundt har stor nytte av rombasert infrastruktur. Rominfrastruktur er ideelt for bruk i Arktis fordi satellitter kan dekke store områder

Foto: Jarle Roessland / Visit Svalbard

med relativt lite infrastruktur og uten å skade miljøet. Satellitter bidrar med viktig infrastruktur for værmeldinger, kommunikasjon, navigasjon og søk og redning. For havrommet utnyttes også jordobservasjonssatellitter blant annet til kartlegging av algeblomstring, strømninger, saltinnhold, temperatur og kartlegging av sjøis. Slik informasjon kan nyttes for utvikling av tjenester og produkter som bidrar til mer verdiskaping og effektiv forvaltning av norske havområder. Regjeringen vil fortsatt arbeide for at viktig rominfrastruktur, som navigasjonsprogrammet Galileo og jordobservasjonsprogrammet Copernicus fungerer godt i området på og rundt Svalbard.

Regjeringen har varslet at den vil legge fram en strategi om norsk romvirksomhet. Det tas sikte på at denne legges fram som en stortingsmelding i løpet av 2019.

Regjeringen vil

- Legge til rette for at rominfrastruktur på Svalbard utnyttes for å dekke viktige samfunns- og brukerbehov, slik som navigasjon, kommunikasjon og overvåking.
- Fortsatt arbeide for at navigasjonsprogrammet Galileo og jordobservasjonsprogrammet Copernicus har god dekning i området på og rundt Svalbard.

5.5 Et bærekraftig reiseliv

Mål: En ansvarlig og bærekraftig reiselivsnæring som bidrar til å nå de svalbardpolitiske målene.

Reiseliv er en av basisnæringene i Longyearbyen. Longyearbyen og områdene rundt byr på store opplevelsverdier knyttet til den unike naturen og kulturminnene som finnes der. Utviklingen av reiselivet skal være bærekraftig og skje innenfor de overordnede målene for svalbardpolitikken. Reiselivet må utvikles på en måte som kan bidra til at Longyearbyen også fremover vil være et levedyktig lokalsamfunn av høy kvalitet. Helårig virksomhet er viktig for å oppnå dette. Det tas sikte på å utvikle Longyearbyen som opplevelsesarena både for tilreisende og fastboende med et variert tilbud av aktiviteter og opplevelser året rundt. Svalbard skal være et av verdens best forvaltede villmarksområder, og det best bevarte høyarktiske reisemål i verden.

Regjeringen vil påse og legge til rette for en ansvarlig reiselivsnæring som utvikler seg innenfor miljølovgivningen for Svalbard, og i samsvar med de høye miljømålene. En bærekraftig utvikling av reiselivet stiller krav til strategisk tenking både hos myndigheter og næringsutøvere. Utviklingen skal i et langsiktig perspektiv ta hensyn til Svalbards natur og kulturminner, samt økonomiske og sosiale forhold. Den økte interessen for Svalbard som reisemål aktualiserer temaet.

Utfordringer

Reiselivsaktivitet på Svalbard er i mange sammenhenger en utfordring for miljøet, for sikkerhet og beredskap og for kapasiteten på infrastrukturen i Longyearbyen. Økt ferdsel kan føre til forstyrrelser av plante- og dyreliv og slitasje på kulturminner. Utfordringene forsterkes av de raske klimaendringene som gjør naturen i mange områder mer sårbar.

Det gjelder særlig ferdsel i områder som er viktige for sårbart dyreliv i deler av året. Mange turister ønsker å se isbjørn. Ifølge svalbardmiljøloven er det forbudt å lokke til seg, forfølge eller ved annen aktiv handling oppsøke isbjørn slik at den blir forstyrret eller det kan oppstå fare for mennesker eller isbjørn. Sysselmannen brukte i 2018 store ressurser på informasjon, veiledning og oppsyn for å unngå forstyrrelser av isbjørn.

Reiselivsaktiviteten på Svalbard medfører hendelser som krever søk og redning samt behov for helsetjenester. Slike hendelser utfordrer dagens kapasitet på disse områdene. Beliggenheten til Svalbard er en utfordring for helseberedskapen dersom det oppstår ulykker med alvorlig skadde. Longyearbyen sykehus har akuttberedskap med fem akuttsenger. Avhengigheten til fastlandet og behovet for å få inn ekstra ressurser og transportert pasienter til fastlandet ved en hendelse er stor. Reiselivsaktiviteten utfordrer også dagens infrastruktur. Det store antall tilreisende medfører blant annet behov for mer energi og vann og genererer mye avfall.

Cruisetrafikken i farvannene rundt Svalbard har økt de senere årene. Nye områder har blitt tilgjengelig i stadig større deler av året som følge av mindre sjøis. Cruisetrafikken til Svalbard deles i to grupper: oversjøisk cruiseturisme og ekspedisjonscruise. Oversjøisk cruiseturisme kjennetegnes av store skip med relativt kort liggetid i Longyearbyen. Det er de oversjøiske cruiseskipene som skaper mest negativ oppmerksomhet. Det skyldes at antall turister på samme tid blir høyt og at de ikke bidrar like mye til verdiskaping på land som andre turister. Det er imidlertid registrert en økning av utflukter fra cruise gjester. Ekspedisjonscruiseturisme har lang historie på Svalbard. Ekspedisjonscruisene bruker små og store skip på kortere og lengre seilinger langs kysten av Svalbard. Passasjerene på disse skipene bruker fly til og fra Longyearbyen og legger ofte inn ekstra oppholdstid der. Økningen i ekspedisjonscruiseturisme med ilandstigninger medfører press på den sårbare naturen.

Svalbardnaturen er krevende. Reiselivsnæringen på Svalbard har derfor et stort ansvar for turistenes sikkerhet. Økt aktivitet gir økt risiko for ulykker, med potensielt store konsekvenser for liv og helse, og for det sårbare miljøet. Det er rimelig å anta at den økte interessen for cruiseturisme og annen aktivitet i farvannene rundt Svalbard kan medføre en økning i antall redningsaksjoner. Det vil i så fall utfordre den etablerte beredskapskapasiteten.

Veien videre

Regjeringen vil bidra til at reiselivsnæringen har rammebetingelser som bidrar til et stabilt norsk samfunn på Svalbard. Utviklingen av nye reiselivsprodukter må være bærekraftig og skje innenfor de rammer som ligger i de overordnede målene for svalbardpolitikken, miljømålene og miljøregelverket og annet regelverk på Svalbard

slik det er lagt til grunn i Meld. St. 32 (2015–2016) *Svalbard* og Meld. St. 19 (2016–2017) *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*. For den naturbaserte reiselivsnæringen er det også viktig at det unike ved svalbardnaturen bevares.

Miljøregelverket blir kontinuerlig vurdert videreutviklet og nye tiltak iverksatt ut fra hensynet til behovet for beskyttelse av arter og områder som blir mer sårbare som en følge av klimaendringene.

Visit Svalbard AS mottar årlig et tilskudd fra Nærings- og fiskeridepartementet. Visit Svalbard AS er eid av og opererer på bakgrunn av handlingsplaner som er vedtatt av Svalbard Reiselivsråd. Svalbard Reiselivsråd er en sammenslutning av flere aktører med interesser tilknyttet reiselivet på Svalbard. Målet med tilskuddet til Visit Svalbard AS er å medvirke til økt verdiskaping og bedre lønnsomhet i

Foto: Unsplash.com

den ansvarlige reiselivsnæringen ved å ivareta fellesoppgaver som kompetansebygging mellom aktørene, opplæring av guider og turledere og drift av helårig turistinformasjon inkludert formidling av informasjon om miljø og sikkerhet.

Reiselivsnæringen skal ifølge Meld St 32 (2015-2016) Svalbard, i hovedsak konsentreres til lokalsamfunnene og forvaltningsområde 10, som omfatter Longyearbyen, de umiddelbare nærområdene og hele Isfjordområdet. Sysselmannen er i oppstarten med arbeidet med en helhetlig forvaltningsplan for Isfjordområdet/ Forvaltningsområde 10. Arbeidet med forvaltningsplaner for verneområder på Svalbard, inkludert arbeid med besøksforvaltning både i og utenfor verneområdene, skal bidra til lokal verdiskaping og gode opplevelser for de tilreisende. Samtidig skal planene legge til rette for og styre bruken av områdene for å ta vare på verneverdiene og øke forståelsen for Svalbards unike miljøkvalitet.

Betydelige sesongsvingninger gjør at flere arbeidsplasser i reiselivsnæringen ikke er helårige. Utvikling av attraktive reiselivsprodukter i og i nærheten av Longyearbyen kan bidra til at turister velger Svalbard som reisemål også utenfor høysesongen, og med det gi en jevnere bruk av den etablerte overnattingskapasiteten. For eksempel kan utvikling av tilbud basert på kultur, lokalhistorie, nordlys og andre opplevelser knyttet til polarnatten bidra til å utjevne sesongsvingninger.

Svalbardmeldingen omtaler Sysselmannens forslag om å etablere et naturinformasjonssenter i Longyearbyen. I oppfølgingen av dette ble det opprettet en prosjektgruppe ledet av Svalbard museum og med bred lokal deltakelse. Prosjektgruppen la i 2018 fram sin rapport fra et forprosjekt. Prosjekteringsarbeidet blir nå videreført ledet av Longyearbyen lokalstyre. Målsetting for et naturinformasjonssenter er at dette vil kunne være den kunnskapsmessige inngangsporten til Svalbard for både fastboende og gjester. Der vil man formidle kunnskap om natur-

verdiene på Svalbard og menneskers bruk av naturen for å bidra til at miljøet på øygruppen både kan bevares og oppleves. Senteret kan være en turistattraksjon som vil bidra til lokal verdiskaping. Arbeidet med å utvikle konseptet for et naturinformasjonssenter er støttet økonomisk av Klima- og miljødepartementet.

Regjeringen vil

- Gjennomgå utviklingen i reiselivsaktiviteten på Svalbard, og vurdere konsekvensene for de overordnede målene i svalbardpolitikken, herunder de beredskaps- og sikkerhetsmessige utfordringene som oppstår ved økt aktivitet på Svalbard.
- Styrke tilskuddet til Visit Svalbard. Hensikten er å sette organisasjonen bedre i stand til å gjennomføre aktiviteter som bidrar til en utvikling av reiselivsnæringen innenfor rammene som ligger i de overordnede målene for svalbardpolitikken.

5.6 Fiskeri- og sjømatnæring på Svalbard

Mål: Regjeringen vil sørge for klare og forutsigbare rammevilkår for fiskerivirksomhet på Svalbard, men vil ut over det ikke iverksette særskilte tiltak for etablering av fiskeindustri på Svalbard.

Fiskeressursene er i dag regulert gjennom et omfattende forvaltnings- og kontrollregime, blant annet gjennom uttaks- og deltakelsesreguleringer. Dette gjelder også for fiskeriene i områdene rundt Svalbard. Hvorvidt det er adgang til å øke aktiviteten, er avhengig av den til enhver tid gjeldende bestandssituasjon. Det er avgjørende at de marine ressursene blir forvaltet på en slik måte at vi også i fremtiden kan høste av dem.

Det har tradisjonelt ikke vært kommersiell landing og mottak av fisk og sjømat på Svalbard. Sjømaten som har vært omsatt har derfor i hovedsak kommet fra fastlandet.

Landing og omsetning av sjømat er på fastlandet underlagt detaljerte reguleringer, mens landterritoriet på Svalbard har vært unntatt disse reguleringene.

I Svalbardmeldingen i 2016 meldte regjeringen at den ønsker å legge til rette for en sjømatnæring knyttet til lokalmat og reiseliv.

For å ivareta dette har regjeringen gjort et arbeid for å sikre nødvendig regelverk for ressurskontroll og mattrygghet knyttet til fiskeri- og sjømatnæringen på Svalbard.

Matloven og havressursloven er blitt gjort gjeldende for Svalbard i hhv. 2015 og 2016. Mattilsynet og Fiskeridirektoratet er kompetent tilsynsmyndighet. Landingsforskriften som fastsetter krav til å registrere opplysninger

om fangsten til bruk ved ressurskontroll og kvotekontroll ble innført på Svalbard 1. september 2018. Fiskesalgslagsloven er ikke gjort gjeldende for Svalbard, og regjeringen vil vurdere behovet for å regulere omsetningen kontinuerlig. Det pågår også et interdepartementalt arbeid for å vurdere hvilke forskrifter som etter matloven bør innføres på Svalbard.

Det er betydelige begrensninger i grunnleggende infrastruktur på Svalbard. Hvorvidt det vil være lønnsomt å etablere fiskeindustri på Svalbard må være opp til næringen selv å vurdere. Regjeringen vil ikke iverksette særskilte tiltak for etablering av fiskeindustri på Svalbard. Myndighetenes rolle vil være å gi klare og tydelig rammevilkår for fiskerivirksomhet på Svalbard.

5.7 Kompetanse og testing for økt sikkerhet i arktiske strøk

5.7.1 Økt kompetanse om trygg og bærekraftig næringsaktivitet i Arktis.

Et varmere klima fører til raske endringer i naturmiljøet i Arktis. Samtidig som disse endringene skjer, er det en økende interesse for tilstedeværelse og næringsaktivitet i disse områdene. Dette medfører et økt behov for kompetanse om hvordan den menneskelige aktiviteten i Arktis vil være mest mulig trygg og bærekraftig. For å bidra til dette, etablerte Universitetssenteret på Svalbard (UNIS) senteret Arctic Safety Center. Formålet med senteret er å bidra til bærekraftig og trygg aktivitet i Arktis. Senteret tilbyr kurs og utdanning innen arktisk sikkerhet og oppdatert kunnskap gjennom forskning. Senteret vil jobbe med sikkerhet innen et bredt spekter, inkludert personsikkerhet, samfunnssikkerhet og industriell sikkerhet. Arctic Safety Center skal tilby utdanning innen arktisk sikkerhet, praktiske kurs for næringslivet og være et kompetansesenter for lokalsamfunnet i Longyearbyen. Visit

Svalbard, Sysselmannen på Svalbard, Telenor Svalbard, Norsk Polarinstitutt og SvalSat er partnere i prosjektet. UNIS mottok støtte til etableringen av Utenriksdepartementet som en treårig prosjektavtale fra 2016. Senteret er operativt fra midten av 2019. Regjeringen vil fortsatt understøtte arbeidet UNIS gjør for å bidra til økt kompetanse om bærekraftig og trygg aktivitet i Arktis.

Regjeringen vil

- Bidra til UNIS sitt arbeid med å øke kompetansen om sikker og bærekraftig menneskelig aktivitet i Arktis gjennom Arctic Safety Center, med spesiell vekt på arbeidet med å utvikle senterets relevans for og tilbud til næringslivet.

5.7.2 Vurdering av tilrettelegging for maritime øvelser og testing av skipsutstyr.

Skipsaktiviteten i nordområdene er økende. Skipstrafikken her møter særskilte utfordringer som blant annet ekstreme værforhold, periodevis mørketid, is, og mangelfull kartlegging. Regjeringen vil fortsette sitt arbeid for å sikre at aktiviteten i disse områdene er forsvarlig og bærekraftig. Et sentralt forebyggende arbeid er å sikre at skip er bygget og utrustet for de forholdene de skal operere i, at kapteinen og mannskapet er opplært til å håndtere de utfordringer de kan komme ut for, og at skipet opereres deretter.

Test av utstyr som skal benyttes av skip i operasjoner i polare områder foregår normalt i testlaboratorier. Erfaring tilsier at det er viktig å teste utstyret i praksis og Svalbards sentrale plassering i Arktis gjør at området tidvis benyttes til testing av utstyr, teknologi og prosedyrer. Den økte skipsaktiviteten i nordområdene samt implementeringen av polarkoden forsterker behovet for testing av utstyr for skip til bruk i polare områder. Bedre tilrettelegging for test av slikt utstyr vil være et forebyggende tiltak for å hindre ulykker, bidra til å styrke sikkerhet til sjøs, samt forbedre evnen til overlevelse dersom ulykken inntreffer. Dette vil bidra til at produsenter av utstyr til bruk i polart klima får testet utstyrs operative funksjoner og pålitelighet under kontrollerte forhold. Slike tester kan identifisere svakheter og forbedringer parallelt med at nye kommersielle produkter og tjenester for polar skipsfart utvikles.

Gjennomføring av samhandlingsøvelser med ulike offentlige instanser og private aktører gir også store muligheter for læring og bedring av sjøsikkerhet i polare farvann. Målet for slike fullskalaøvelser er å utvikle ny kunnskap om prosedyrer, kritisk utstyr og teknologi for å redusere risiko forbundet med maritime operasjoner i kaldt klima.

SARex er eksempler på slike øvelser, som har gitt verdifullt kunnskapsgrunnlag for myndighetenes videre arbeid med sjøsikkerhet og beredskapsarbeid i polare områder. Det er ønskelig å se nærmere på behovet for en bedre tilrettelegging for slike øvelser på Svalbard.

Det er videre viktig for regjeringen å arbeide for bærekraftig aktivitet i disse områdene, og fortsatt styrke sikkerhet knyttet til økt skipsaktivitet i nord. Regjeringen vil derfor vurdere behovet for bedre tilrettelegging for testing av skipsutstyr, og for samhandlingsøvelser for operasjoner av skip i polare farvann, inkludert søk- og redningsoperasjoner. Dette vil kunne ha positive ringvirkninger for lokale og nasjonale næringsaktører, samt forskningsmiljø ved UNIS.

For å sikre at slik aktivitet foregår innenfor svalbardpolitikkenes rammer vil det kunne være hensiktsmessig å knytte tilrettelegging av uttesting til det etablerte forsknings- og næringsmiljøet på Svalbard. UNIS har etablert et Arctic Safety Center som har som formål å bidra til bærekraftig og trygg aktivitet i Arktis. Det er derfor nærliggende å se på muligheten for kobling av testing av utstyr og samhandlingsøvelser opp mot aktiviteten som foregår ved Arctic Safety Center. I en slik vurdering er det ønskelig å kartlegge behovet for bedre tilrettelegging for testing av skipsutstyr i arktiske områder, og for samhandlingsøvelser for operasjon av skip i polare farvann, søk og redningsoperasjoner og lignende.

Regjeringen vil

- Vurdere behov for bedre tilrettelegging for testing av skipsutstyr og for samhandlingsøvelser for operasjon av skip i polare farvann, inkludert søk- og redningsoperasjoner. Muligheten for å koble slik tilrettelegging opp mot aktiviteten som foregår ved Arctic Safety Center skal inngå i vurderingen.

Utgitt av:
Nærings- og fiskeridepartementet
Bestilling av publikasjoner:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
www.publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00
Publikasjoner er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no

Publikasjonskode: W-0032 B
Design: Gjerholm design
Foto forside og bakside: Adobe Stock
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
11/2019 – opplag 100

